

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

KOMPARATIVNÍ ANALÝZA ČESKÉ A FRANCOUZSKÉ
KLASIFIKACE TRESTNÝCH ČINŮ A ROZBOR PŘÍSLUŠNÉ PRÁVNÍ
TERMINOLOGIE S GLOSÁŘEM

Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Ivo Petřů, Ph. D

Autor práce: Karolína Pavlasová

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní
obchod

2024

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích, dne 03.května 2024

Karolína Pavlasová

Poděkování

Mé poděkování patří především mému vedoucímu této bakalářské práce, JUDr. Mgr. Ivovi Petřu, Ph.D., a to za jeho odborné vedení, ochotu a cenné rady, které mi při zpracování této práce poskytoval.

V Českých Budějovicích, dne 03.května 2024

Karolína Pavlasová

Anotace

Hlavním cílem této bakalářské práce je komparativní analýza české a francouzské klasifikace trestných činů. Nejprve proběhne analýza obou trestněprávních úprav, poté dojde ke komparaci, kde bude zhodnoceno, zda jsou si jednotlivé klasifikace podobné či nikoliv. Sekundárním cílem práce je translatologický rozbor vybrané právní terminologie z této oblasti.

Práce je koncipována do sedmi kapitol. První kapitola je věnována úvodu, druhá a třetí kapitola se zabývá trestněprávními úpravami České republiky a Francie, hlavně klasifikacemi trestných činů. Čtvrtá kapitola se věnuje komparativní analýze, poté následuje translatologický rozbor příslušné právní terminologie s dvojjazyčným glosářem.

Práce také obsahuje *resumé* ve francouzském jazyce.

Abstract

The main objective of this bachelor thesis is a comparative analysis of the Czech and French classification of criminal offences, firstly an analysis of both criminal law regulations will be carried out, then a comparison will be made to evaluate whether the individual classifications are similar or not. The secondary aim of this thesis is a translational analysis of selected legal terminology in this field.

The thesis is structured in seven chapters, the first chapter is devoted to the introduction, the second and third chapters deal with the criminal legislation of the Czech Republic and France, mainly the classifications of criminal offences. The fourth chapter deals with a comparative analysis, followed by a translational analysis of the relevant legal terminology with a bilingual glossary.

The work also includes a summary in French.

Obsah

1. ÚVOD	8
2. ČESKÁ REPUBLIKA	10
2.1 HISTORICKÝ VÝVOJ TRESTNÍHO PRÁVA.....	10
2.1.1 <i>Období středověku (6.-15./16.století)</i>	10
2.1.2 <i>Počátky prvních úprav trestního práva a jejich následný vývoj</i>	12
2.2 STRUKTURA TRESTNÍHO PRÁVA	14
2.3 PRAMENY TRESTNÍHO PRÁVA HMOTNÉHO.....	15
2.4 PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ	17
2.5 KLASIFIKACE TRESTNÝCH ČINŮ	20
2.5.1 <i>Vybrané hlavy zvláštní části trestního zákoníku</i>	21
3. FRANCIE	26
3.1 HISTORICKÝ VÝVOJ TRESTNÍHO PRÁVA.....	26
3.1.1 <i>Trestní právo před Velkou francouzskou revolucí</i>	26
3.1.2 <i>Trestní právo po Velké francouzské revoluci</i>	27
3.2 STRUKTURA TRESTNÍHO PRÁVA	29
3.3 PRAMENY TRESTNÍHO PRÁVA HMOTNÉHO.....	31
3.4 PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ	32
3.5 KLASIFIKACE TRESTNÝCH ČINŮ	33
3.5.1 <i>Vybrané knihy Code pénal (Kniha II-V)</i>	35
4. KOMPATIVNÍ ANALÝZA	38
4.1 STRUKTURA ČESKÉHO A FRANCOUZSKÉHO TRESTNÍHO PRÁVA.....	38
4.2 PRAMENY ČESKÉHO A FRANCOUZSKÉHO TRESTNÍHO PRÁVA	38
4.3 PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ A VE FRANCII.....	39
4.4 KLASIFIKACE TRESTNÝCH ČINŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ A VE FRANCII.....	39
5. ROZBOR PŘÍSLUŠNÉ PRÁVNÍ TERMINOLOGIE	43
5.1 CHARAKTERISTIKA PRÁVNÍHO JAZYKA V SOUVISLOSTI S TRANSLATOLOGIÍ.....	43
5.2 ROZBOR KONKRÉTNÍ PRÁVNÍ TERMINOLOGIE Z OBLASTI KLASIFIKACE TRESTNÝCH ČINŮ	44
5.3 DVOJAZYČNÝ GLOSÁŘ	51
6. ZÁVĚR	53
7. RÉSUMÉ	55

1. ÚVOD

Téma mé bakalářské práce, komparativní analýzu české a francouzské klasifikace trestních činů, jsem si vybrala především z důvodu, že mě celkově tato právní problematika velmi zajímá a dalším nezanedbatelným důvodem je mé studijní zaměření a silný vztah k francouzštině a k francouzské kultuře. Jsou si trestněprávní systémy těchto dvou evropských zemí podobné? Jestli ano, v čem? Kde se naopak rozcházejí? A podle čeho jsou vůbec trestné činy v těchto zemích klasifikovány? Tyto otázky mě vedly k rozhodnutí zpracovat zmíněné téma ve své práci.

Hlavním cílem práce je porovnat klasifikace trestních činů v České republice a ve Francii. Chtěla bych zjistit, v čem si jsou klasifikace podobné, ale také v čem se liší. Na základě předběžného posuzování obou trestních zákoníků soudím, že klasifikace jsou spíše odlišné. Už jen v porovnání počtu hlav v českém trestním zákoníku a „*livre*“ neboli knih v trestním zákoníku francouzským. Z francouzské kategorizace mám dojem, že je obecnější než ta česká. Proto bych ráda potvrdila či vyvrátila svou prvotní hypotézu a zodpověděla na otázky, které jsem již výše zmínila.

Druhotným cílem této práce bude jazykový rozbor, kde se zaměřím na jednotlivé hlavy zvláštní části trestního zákoníku a pokusím se jim najít příhodné francouzské ekvivalenty.

Práce bude rozdělena do sedmi kapitol. Druhá kapitola bude věnována České republice a její trestněprávní úpravě. Podkapitoly nám zajistí lepší pochopení celé problematiky. První podkapitolou bude historický vývoj trestního práva, dále bude následovat jeho struktura, prameny, protiprávní jednání a na závěr to nejdůležitější, a to je klasifikace trestných činů.

Třetí kapitola bude věnována Francii. Její koncepce bude stejná, též rozdělena do stejných podkapitol jako kapitola výše uvedená.

Čtvrtá kapitola bude zaměřená na komparativní analýzu, obě trestněprávní úpravy budou porovnány. Také dojde k posouzení, zda si jsou více podobné či naopak.

Dále na čtvrtou kapitolu naváže kapitola, ve které bude probíhat rozbor příslušné právní terminologie. Součástí páté kapitoly bude dvojjazyčný glosář s pojmy, které se v této práci budou často objevovat.

V závěru budou shrnuty veškeré poznatky, které nám tato práce přinesla. Zda si jsou klasifikace trestních činů v jednotlivých zemích podobné či nikoliv, v čem se trestněprávní systémy obou zemí shodují a v čem jsou naopak rozdílné. Po této závěrečné kapitole bude následovat *resumé*, které bude psané ve francouzském jazyce.

Při vypracovávání této práce bude čerpáno ze zdrojů primárních, jako jsou právní předpisy, konkrétněji z českého a francouzského trestního zákoníku, ale také ze sekundárních zdrojů jako jsou knižní publikace a internetové zdroje. Všechny zdroje budou uvedeny na konci práce. V případě informací ze zdrojů psaných ve francouzském jazyce bude při jejich zpracování použit vlastní překlad.

2. ČESKÁ REPUBLIKA

K tomu, abychom mohli provést komparativní analýzu české a francouzské klasifikace trestných činů (dále jen TČ), musíme se podívat do jejich právních úprav. To nám pomůže správně porozumět této tématice a lépe se orientovat.

Začneme tedy Českou republikou. Nejprve nahlédneme do vývoje trestního práva (dále jen TP) od jeho samotného počátku, poté se zaměříme na jeho strukturu, díky čemuž více pochopíme i jeho systematiku. V další části bych chtěla vyzdvihnout prameny (zdroje), ze kterých TP čerpá, a poté více rozebrat problematiku protiprávního jednání. V poslední části této kapitoly se dostaneme ke klasifikaci TČ.

2.1 Historický vývoj trestního práva

2.1.1 Období středověku (6.-15./16.století)

Mezilidské spory a vážná narušení společenských vztahů, dnes tomu říkáme trestné činy, se objevovaly již od prvopočátků lidské civilizace. Neznáme avšak přesné metody řešení těchto konfliktů z důvodu absence věrohodných historických pramenů. Dá se ale dovodit z ústní tradice, která později bývala zachycována písemně v kronikách (např. Kosmova kronika) či legendách, že v rodové slovanské společnosti se případy deliktů (například vražd, zabití, krádeží) řešily mimosoudně, tzv. individuální svépomocí. Z tohoto řešení je ale zřejmé, že se spravedlnosti mohli dočkat jen ti, kteří byli silnější a bohatší.¹

Až v 9. a 10. století v počátečním feudálním státě se můžeme setkat se specifickou státní funkcí, a to se soudnictvím. Tato funkce náleží panovníkovi, který své pravomoci svěřuje nižším orgánům, například vladařům (*villici*), hradským sudím (*judices*) a dvorským sudím (člen panovníkovy družiny).² V této době se začínají vytvářet obyčejové normy, které pomalu začínají do společnosti vnášet jakýsi řád.³

V první polovině 11. století hraje klíčovou roli v určování vývoje TP církve. Jejím cílem bylo, aby stát prosazoval křesťanské mravní zásady a aby jejich

¹ MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: ORAC, 1995. str. 113

² MUSIL, Jan. - KRATOCHVÍL, Vladimír. - ŠÁMAL, Pavel. a kol.: *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*, 1. vydání. 1999, str. 15–24

³ Tamtéž

nedodržování bylo trestáno. Důkazem tohoto silného vlivu církve jsou Břetislavova dekreta z roku 1039, ze kterých jsou patrné požadavky biskupa Vojtěcha. Na základě nejen tohoto dokumentu se začalo přísně trestat pohanství. Například zavržení manželky či její nahrazení jinou, mimomanželské mateřství, otěhotnění, to vše v té době bylo považováno za delikty. Tresty, o kterých rozhodovali kněží a jeho úředníci, mohly být různé, například prodej do otroctví za hranice, vyhnání ze země, mrskání, ale i peněžité pokuty. Od 12. století se začal trestní právní režim pomalu zpříšňovat. Svépomoce se začala omezovat a královská moc sílila.

Jak jsem již výše uváděla, TP bylo značně závislé na obyčejích společnosti. Ty však byly později transformovány do státní společnosti.⁴ Karel Malý⁵ ve své publikaci uvádí, že obyčejové normy byly užívány především v zájmu státu a vládnoucí vrstvy feudálů. To se projevovalo jak v rozdílném hodnocení osoby pachatele (tj. jeho společenského postavení při vyměřování případného trestu), tak i v hodnocení deliktu podle toho, kdo byl předmětem útoku.⁶ J. Musil, V. Kratochvíl, P. Šámal a kol.⁷ poukazují na to, jakou váhu společenské postavení v té době mělo. Konkrétněji zmiňují termín “partikularismus práva”, který je pro středověk charakteristickým. Znamená to, že šlechta, duchovenstvo, měšťanstvo a poddaní mají zcela odlišné právní postavení. Platí pro ně jiné hmotné právo, veškeré jejich spory jsou řešeny odděleným soudnictvím a také zcela jiným procesním režimem.

Plného rozvinutí trestní právo dosáhlo až v období stavovské monarchie. Ze starší doby byly přijaty hlavní trestněprávní ustanovení, ale také se vytvořila řada nových trestních norem reagujících na nové třídní, ekonomické a politické poměry. Byly vytvořeny tři významné okruhy chráněných vztahů. Prvním bylo náboženství a církve, druhým feudální stát a panovník a třetí tvořili nejvyšší funkcionáři státu.

Hospodářský rozvoj 15.-16. století dodal mnoho podnětů pro rozvoj TP. Setkáváme se s pojmem policie, jejíž funkcí je péče o veřejný pořádek. Díky tomu časem vznikla řada deliktů, které přešly do trestních předpisů 17.-19. století.

V 16. století již neexistovalo, aby si sami poškození svépomocně prováděli mstu na pachateli. Pokud k takovému postupu došlo, už se jednalo o TČ. Pokud šlo o

⁴ VLČEK, Eduard. *Dějiny trestního práva v českých zemích a Československu*. 2. nezměněné vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004

⁵ MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: ORAC, 1995., str. 113

⁶ Tamtéž

⁷ MUSIL, J. - KRATOCHVÍL, V. - ŠÁMAL, P. a kol, 1999, str. 15–24

dokazování TČ, důkazní prostředky měly různé kategorie. Jednou z kategorií bylo dokazování, při kterém se soud i strany dovolávaly nadpřirozených sil. Patřily sem například ordály (boží soudy) nebo tortury, jejichž cílem bylo dosáhnout přiznání podezřelého na mučidlech. Naproti této skupině ale existovala i skupina racionálních důkazů, kam patřily důkazy typu svědectví a písemností.⁸

2.1.2 Počátky prvních úprav trestního práva a jejich následný vývoj

Klíčovou roli v osudu TP u nás hrálo rakouské zpracování obecného TP ze 17. a 18. století a také německá nauka o TP. Tradice starého českého práva byla přerušena tereziánským zákoníkem, který navazoval na TP rakouské. Uchovával však prakticky všechny nedostatky feudálního pojetí TP, a proto byl považován za zaostalý a krutý.⁹ V roce 1787, příchodem nové osvícenské filozofie, přispěl k vývoji trestního práva “Všeobecný zákoník o zločinech a trestech na ně” Josefa II. Tento zákoník byl specifický svou technickou dokonalostí, stručností a úplností. Tím, že definitivně opustil feudální tresty a kruté zákroky, jen potvrzuje svou jedinečnost. Poprvé došlo k plnému uplatnění zásady “*nullum crimen sine lege*” neboli žádný zločin bez zákona a “*nulla poena sine lege*” neboli žádný trest bez zákona. Podle zákoníku delikty jako čarodějnictví a manželská nevěra již neexistovali, také rušení náboženství se považovalo jen za přestupek.

V roce 1803 vyšel “Zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích”, skládající se ze dvou částí. V první části byly rozebírány zločiny, ve druhé přestupky. Tento zákoník byl ve své době tak propracovaný, že silně ovlivnil vývoj TP u nás prakticky až do roku 1949. Trestní zákoník (dále jen TZ) ze dne 27.5. 1852, zákon, který byl vlastně novelizací již zmíněného zákoníku z roku 1803, se stal základem rakouského a později i československého buržoazního TP. Tento nový zákon pojednával jen o právu hmotném a procesní právo ponechal ve zvláštní úpravě. Dále nově rozlišuje nejen zločiny a přestupky, ale i přečiny.¹⁰

Po vzniku Československé republiky (dále jen ČSR) byl převzat právní řád platný v Rakousko-Uherské monarchii v zájmu zachování právní kontinuity. V českých zemích ČSR platily rakouské právní předpisy (Trestní zákon o zločinech, přečinech a

⁸ VLČEK, E. 2004 - str. 8-15

⁹ Tamtéž

¹⁰ Tamtéž

přestupcích z roku 1852) a na území Slovenska a Podkarpatské Rusi předpisy uherské (Zákon o přestupcích z roku 1879). TP však nezůstává neměnné, již od roku 1920 začínají přípravy k rekodifikaci trestněprávních norem, jejichž smyslem byla unifikace. V době okupačního režimu byly české země připojeny k Velkoněmecké říši a po celém území byla vyhlášena platnost německého TP.¹¹

Po osvobození ČSR byla obnovena ústavním dekretem prezidenta platnost všech původních právních předpisů. Zároveň bylo nutné se vypořádat s válečným dědictvím. Byly vydány dekrety č. 16/1945 Sb. o potrestání fašistických zločinců, zrádců a jejich posluhovačů.¹²

V poúnorovém období došlo v TP k významným změnám, kdy byly vydány některé předpisy zaměřené na ochranu nových poměrů, avšak stále TP na území Československa nebylo jednotné. Vedle toho, jiné předpisy platily pro osoby civilní a jiné pro osoby vojenské.

Díky tzv. právnické dvouletce, která byla zahájena v roce 1948 s cílem vytvořit návrhy trestního zákona, byly 12. července 1950 schváleny čtyři trestněprávní předpisy.¹³

Trestní zákon (zákon č. 86 Sb.), který byl prvním unifikovaným zákonem v ČSR a také prvním, který zavedl materiální pojetí TČ¹⁴, trestní řád (zákon č. 87 Sb.), trestní zákon správní (zákon č. 88 Sb.) a trestní řád správní (zákon č. 89 Sb.).

Významnou roli ve vývoji TP také hrála nová ústava z roku 1960 (z.č. 100/1960 Sb.), po jejíž přijetí vzrostla kodifikační vlna.¹⁵ K důležitým změnám došlo po listopadu 1989, kdy se rádo by demokratickému působení trestního zákonodárství muselo navrátit to skutečné. Klád se větší důraz na ochranu osobnosti člověka, na ochranu jeho důstojnosti, jeho práv a svobod.¹⁶

Trestní zákon byl v dalším vývoji mnohokrát upraven jak v obecné části, tak i ve zvláštní. Byl však velmi nepřehledný, a proto začaly práce na novém kodexu, již přehlednějším. V letech 2008 - 2009 začala být projednávána nová komplexní

¹¹ CHMELÍK, Jan – NOVOTNÝ, František – STOČESOVÁ, Simona. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, str.11

¹² Tamtéž

¹³ VLČEK, E., 2004 - str. 8-15

¹⁴ CHMELÍK, J. - NOVOTNÝ, F. - STOČESOVÁ, S. 2016. str.11

¹⁵ VLČEK, E., 2004 - str. 8-15

¹⁶ CHMELÍK, J. - NOVOTNÝ, F. - STOČESOVÁ, S., 2016, str.13

rekodifikace TZ, posléze byla i schválena.¹⁷ Tento TZ v účinnost vstoupil 1. ledna 2010 a je platný dodnes.

2.2 Struktura trestního práva

Ráda bych nejprve uvedla, kam TP vlastně patří. V evropském kontinentálním právu se právní systémy dělí do dvou základních skupin, do práva veřejného a soukromého. Rozdíly mezi těmito skupinami byly vymezeny již římským právníkem Ulpianem¹⁸, podle něhož veřejné právo reflektuje zájmy státu a soukromé právo naopak zájmy jednotlivců.

České TP řadíme tedy do skupiny veřejného práva. Je integrální součástí právního řádu České republiky, jehož cílem je ochrana práv a oprávněných zájmů fyzických i právnických osob, ale také jiných dalších hodnot zaručených Ústavou a Listinou základních práv a svobod. Přesněji, funkcí TP je rozpoznání protispolečenských činů uvedených v TZ nebo v jiných trestně právních normách, dále stanovení trestů a ochranných opatření, a dále také stanovení podmínek trestní odpovědnosti i beztrestnosti, následné určení sankcí a způsobu jejich ukládání. Též se podílí na úpravě postupu institucí figurujících v trestním řízení, upravuje práva a povinnosti stran trestního řízení tak, aby TČ byly náležitě odhaleny, prokázány a pachatelé náležitě potrestáni. Jeho funkci můžeme definovat jako funkci represivní ale i preventivní.

Výše uvedená charakteristika TP je ale stále myšlena v širším slova smyslu. Zahrnuje totiž jak hmotněprávní, tak i procesněprávní část. Nyní bych se tedy zaměřila na jednotlivé části.

TP hmotné (materiální) je definováno, podle J. Chmelíka, F. Novotného a S. Stočesové¹⁹, jako „*odvětví trestního práva a práva obecně, které chrání společenské vztahy tím, že stanoví co je trestným činem a jakou sankci je možné za jeho spáchání uložit*“. Zatímco TP procesní (formální), také odvětví TP a práva obecně, upravuje

¹⁷ Tamtéž

¹⁸ CHMELÍK, J. - NOVOTNÝ, F. - STOČESOVÁ, S., 2016, str.15–17

¹⁹ Tamtéž

trestní řízení, postup orgánů podílejících se na trestním řízení s motivem zjistit TČ, zjistit kdo ho spáchal a následně ho potrestat.²⁰

Nutné je ale říci, že tyto dvě části jsou na sobě závislé, jedna nemůže existovat bez druhé. Nebylo by možné reálně aplikovat normy TP hmotného, i podle J. Jelínka a kolektivu²¹, by tyto normy působily spíše jako kodexy morálních pravidel. Jsou tedy neoddělitelně spjaty.

2.3 Prameny trestního práva hmotného

V této části se podíváme, jaké jsou zdroje informací TP, v této části jsem čerpala především z publikace od Jana Chmelíka, Františka Novotného a Simony Stočesové²² a z publikace Jiřího Jelínka a kolektivu²³.

Podle právní teorie se obecně prameny působící na tvorbu práva, dělí na materiální a formální. Když se podíváme na prameny ve smyslu materiálním, nalezneme zde prameny z různých sfér společenského života, například demografické, ekonomické, sociální, mravní, politické a jiné další.²⁴ Můžeme také říci, že prameny práva v materiálním smyslu představují společenské okolnosti a jiné příčiny vzniku té dané právní úpravy.

Zatímco prameny ve smyslu formálním jsou prameny určité formy práva, ve kterých je právo obsaženo, kde je můžeme najít jako právo stanovené státem. Ten jej může uplatňovat a také vymáhat jeho dodržování. Jde tedy o právní formy, v nichž své vyjádření nacházejí normy TP. J. Jelínek a kolektiv²⁵ ve své publikaci zmiňují zásadní význam článku 39 Listiny, nazvané “Právo na soudní a jinou právní ochranu”, z hlediska stupně právní síly předpisů. Z článku 39 plyne, že je to jen zákon, který stanovuje podmínky trestní odpovědnosti, trestní sankce a jejich ukládání.²⁶

²⁰ Tamtéž

²¹ JELÍNEK, Jiří. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str.23

²² CHMELÍK, J. - NOVOTNÝ, F. - STOČESOVÁ, S., 2016,

²³ JELÍNEK, J. a kol., 2016

²⁴ CHMELÍK, J. - NOVOTNÝ, F. - STOČESOVÁ, S., 2016, str. 27

²⁵ JELÍNEK, J. a kol., 2016, str.45

²⁶ Tamtéž

Základním pramenem českého práva je Ústava České republiky (ústavní zákon č. 1/1993 Sb.), se kterou se žádná právní norma nesmí rozcházet. Byla přijata 16. prosince 1992²⁷ a je normativně právním aktem nejvyšší právní síly.

Dalším pramenem, který má stejné postavení jako Ústava České republiky, je Listina základních práv a svobod (ústavní zákon č. 23/1991 Sb).²⁸ Je součástí ústavního pořádku ČR. Je rozdělena do šesti hlav a obsahuje řadu významných ustanovení. Například čl. 6 odst. 3, který zakazuje trest smrti, dále sem ale patří i již dříve zmíněný čl. 39, kde se objevuje zásada *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*.²⁹

Jedním ze základních pramenů TP hmotného je zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník³⁰, který byl přijat dne 8. ledna 2009 a v účinnost vstoupil 1. ledna 2010. TZ nahradil trestní zákon (zák. č. 140/1961 Sb.), kvůli jeho nepřehlednosti. Tuto nepřehlednost způsobovaly časté úpravy od roku 1961.³¹ Nyní je zákoník systematický. Dělí se na tři části. Obecná část upravuje základní podmínky trestní odpovědnosti a je rozdělena do osmi hlav. Zvláštní část je rozdělena do 13 hlav podle druhových objektů, zde nalezneme faktické prvky jednotlivých TČ (skutkové podstaty TČ). Kategorizace jednotlivých hlav je organizovaná podle hodnot, které Česká republika přisuzuje. Příkladem může být první a nejdůležitější hodnota aktuálního trestního zákoníku – lidské individuum, jeho život, zdraví, svoboda, důstojnost a majetek. Až na dalších pozicích nalezneme zájem společnosti na ochraně jejího hospodářství a placení daní, ochranu proti činům obecně nebezpečným a činům proti životnímu prostředí... Poslední třetí část je věnovaná přechodným a závěrečným ustanovením. Pro komplexnost a organizovanost TZ zastává výsadní postavení oproti jiným pramenům navzdory zákonům, který mohou mít vyšší právní síly. Proto tedy TZ je nazýván jako primární pramen TP.³² V TZ můžeme najít také přechodná a závěrečná ustanovení. Jeho zvláštní část budeme více rozebírat v jiné podkapitole této práce, a to ve klasifikaci trestních činů.

Dalšími prameny jsou i jiné zákony, například zák. č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a zák. č.

²⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR

²⁸ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

²⁹ JELÍNEK, J. a kol., 2016, str.46

³⁰ CHMELÍK, J. - NOVOTNÝ, F. - STOČESOVÁ, S., 2016, str. 28

³¹ JANKŮ, Martin a kol., Základy práva pro posluchače neprávnických fakult, 4. přepracované a doplněné vydání, Praha: Nakladatelství C.H.Beck, 2010, str. 129

³² JELÍNEK, J. a kol., 2016, str.46

418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Zák. č. 218/2003 Sb., obsahující hmotněprávní ustanovení, upravuje podmínky odpovědnosti za protiprávní činy uvedené v TZ a vykonané mladistvými a osobami mladší patnácti let. Zák. č. 418/2011 Sb. se naopak zaměřuje na úpravu podmínek trestní odpovědnosti právnických osob, jejich tresty a ochranná opatření, jim ukládaných, za spáchání stanovených TČ. Tyto dva zákony jsou v publikaci Jelínka a kol. nazývány jako vedlejší trestní zákony, které nejsou úplným kodexem, jsou ve vztahu speciality k TZ a zdaleka nezahrnují všechny prvky TP.³³

Za prameny TP se považují také vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas (čl. 10 Ústavy), například Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (č. 120/1976 Sb.), Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.), Úmluva o právech dítěte (č. 104/1991 Sb.) a řada dalších. Za zmínku také stojí amnestijní rozhodnutí prezidenta republiky mající retroaktivní působnost, která jsou vydávaná na základě a v souladu s čl. 63 odst. 1 písm. j), odst. 3 Ústavy, a například rozhodnutí Ústavního soudu České republiky.³⁴

Vzhledem ke členství České republiky v Evropské unii a nutnosti dodržování *acquis communautaire*³⁵, nemůžeme opomíjet mezinárodní dokumenty, jako jsou úmluvy Evropské unie (např. Úmluva EU o ochraně finančních zájmů Evropských společenství ze dne 26.7. 1996 [41995A1127(03)]), společné akce EU (např. Společná akce ze dne 15.7. 1996 přijatá Radou na základě čl. K.3 Smlouvy o Evropské unii o boji proti terorismu a xenofobii (96/443/SVV) (31996F0443)), rozhodnutí a rámcová rozhodnutí Rady Evropské unie (např. Rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV ze dne 15.3.2001 o postavení obětí v trestním řízení (32001F0220)) a mnoho dalších.³⁶

2.4 Protiprávní jednání

V publikaci Michala Spirita a kol.³⁷ se dočteme, že protiprávní jednání můžeme definovat jako lidské chování v rozporu s právem ohrožující společenské zájmy a

³³ Tamtéž

³⁴ Tamtéž

³⁵ *francouzský termín pro právní řád Evropské unie*

³⁶ CHMELÍK, J. - NOVOTNÝ, F. - STOČESOVÁ, S., 2016, str. 28

³⁷ SPIRIT, Michal et al. *Základy práva pro nepravvníky*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, str. 203

vztahy, které jsou právem chráněné. Aleš Gerloch³⁸ ve své publikaci píše, že protiprávní jednání je projev vůle rozporující si s právními normami, právní povinnost je buď porušena, nebo není dodržena.

Protiprávní jednání může být komisivní, což znamená, že jednotlivec činí to, co nemá, nebo omisivní, kdy protiprávní jednání spočívá v nečinnosti subjektu (jedinec není činný, ale má povinnost jednat).³⁹ Můžeme také říci, že jednání omisivní je porušením příkazu a komisivní porušením zákazu.⁴⁰ Hodnoty společnosti, které zahrnují především ochranu osobnosti člověka, jeho důstojnosti, jeho svobody a subjektivních práv, jsou uplatňovány a zajišťovány právě plněním právních povinností. Ve vzájemné souvislosti subjektivních práv a povinnostmi vzniká vhodný prostor pro rozvoj lidské osobnosti, pro občanské aktivity, pro fungování demokratické společnosti i fungování společensky přiměřených tržních mechanismů. Naopak neplnění právních povinností (porušení) ohrožuje práva a potřeby jednotlivých občanů i zájmy společnosti. Následky tohoto neplnění jsou otázkou nejen právní, ale i filozofickou, politickou, etickou, psychologickou a v jistých aspektech i ekonomickou. Právo s neplněním i porušením povinností je spojováno určitými právními následky, které mohou být různé povahy. I přes jejich rozdíly, vždy směřují k tomu, aby k porušování povinností nedocházelo nebo následky porušování byly vyrovnány a reparovány.

Protiprávní jednání můžeme základně klasifikovat. V tomto rozdělování hraje zásadní roli povaha a intenzita chráněných společenských zájmů.⁴¹ Můžeme ho tedy dělit na TČ, přestupky, disciplinární delikty, delikty z porušení povinností ve vztazích, které jsou upraveny soukromoprávní metodou úpravy (způsobené škody, prodlení, vadné plnění apod.).

Porušení povinností, která jsou společensky nebezpečná, tedy nazýváme TČ.⁴² Dle § 13 odst. 1 TZ „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně*“⁴³. Dále podle § 6 odst. 1. zák. mládeže, trestné činy vykonané mladistvými se nazývají provinění.⁴⁴ Pojetí

³⁸ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004., str. - 164

³⁹ BOGUSZAK, Jiří – ČAPEK, Jiří – GERLOCH, Aleš: *Teorie práva*. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 348; str. 191

⁴⁰ GERLOCH, A., 2004., str. - 164

⁴¹ BOGUSZAK, J. – ČAPEK, J. - GERLOCH, A., 2004, str. 191

⁴² SPIRIT, M. et al., 2008, str. 203

⁴³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁴⁴ Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže

provinění je ovšem totožné s pojetím TČ dospělého pachatele, odlišná jsou pouze označení. V platném TZ z roku 2009 je pojetí TČ formální. To je odlišné od předchozího pojetí v trestním zákoně z roku 1961, které se nazývalo materiálně-formálním. Forma materiálně-formální byla založena na kombinovaném pojetí TČ. Jednalo se o koncepci, podle které byl TČ tvořen dvěma přítomnými znaky nutně současně spojenými. Formální podmínkou bylo, že čin musel vykazovat znaky uvedené v trestním zákoně a podmínkou materiální bylo, že čin musel být nebezpečný pro společnost. Tyto podmínky nebylo možno nahrazovat. V případě, že čin nesplňoval jednu z nich, nešlo o TČ.

Oba výše zmíněné koncepty TČ mají své výhody, ale samozřejmě i nevýhody. Například v pojetí kombinovaném bylo považováno za výhodu, že umožňovalo citlivěji reagovat na případnou tvrdost zákona, umožňovalo lépe přihlížet v rámci konkrétní skutkové podstaty TČ. Naopak z jiného pohledu mezi nevýhody patřilo, že zákonodárce příliš spoléhá na materiální znak TČ a stanoví podmínky trestnosti příliš široce. U formálního pojetí je například vyzdvížena legalita TP hmotného, jakožto prostředku realizace práva. Mezi jeho nedostatky patří reálná hrozba kazuistické právní úpravy a zmenšení prostoru pro více abstraktní právní výrazy.⁴⁵

Když se vrátíme zpět k dnešnímu pojetí, tedy k tomu formálnímu, tak musí být splněna jen jedna podmínka a sice, aby čin byl považován za trestný. Musí být popsán v zákoně. TČ se mohou rozdělovat, a to podle různých hledisek. Například podle závažnosti TČ na přečin, zločin a podkategorii zločinu – závažný zločin (hovoříme o tzv. *bipartici*). Dle § 14 odst. 2, „*přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let*“; a odst. 3, „*zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let*“.⁴⁶ Také se ale mohou dělit podle typové závažnosti, způsobu jednání, také podle formy zavinění, a to na trestné činy úmyslné a nedbalostí apod...⁴⁷

⁴⁵ JELÍNEK, J. a kol., 2016, str.131

⁴⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁴⁷ JELÍNEK, J. a kol., 2016, str. 150

Za protiprávní jednání se považuje také přestupek, který je však třeba od trestného činu odlišovat.⁴⁸ Jeho hlavní úprava, která je obsažena v zákoně o odpovědnosti za přestupek (§ 5 odst. 1) nikoli v trestním zákoníku, uvádí, že „*přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*“.⁴⁹ V souvislosti s tímto společensky škodlivým jednáním správní orgán ukládá, na základě znaků stanovených v zákoně, zákonem stanovené sankce. Je zde ale určena hranice mezi TČ a přestupky, která je spatřována zejména v závažnosti deliktu, v rozdílném stupni společenské nebezpečnosti (ve škodlivosti). Sankce, které jsou ukládány za tyto přestupky, jsou relativně menší újmy. Nejsou soudně trestné jako TČ, sankcí mohou být například pokuty a zákazy určitých činností.⁵⁰

2.5 Klasifikace trestných činů

V návaznosti na výše uvedené úvodní slovo k TČ, nalezneme je ve druhé části, ve “zvláštní” části, TZ (konkrétněji § 140 až § 418).

Existuje také několik hledisek, podle kterých se TČ mohou klasifikovat a být uspořádány. Například podle již zmíněného způsobu jednání (komisivní/omisivní) nebo podle druhu následku, jako TČ ohrožovací a TČ poruchové, anebo podle významu chráněného zájmu. Tedy dle znaků jejich skutkových podstat.⁵¹

Konkrétně tedy, český TZ a jeho zvláštní část obsahuje ustanovení, která charakterizují jednotlivé TČ podle znaků jejich skutkových podstat. Tyto znaky je zároveň odlišují od skutkových podstat jiných TČ. Obzvláště jsou zde obsaženy odlišující prvky objektu a objektivní stránky jednotlivých TČ (jednání, následek), v některých případech také znaky subjektivních stránek (úmysl, nedbalost) nebo pachatele. Základní skutkové podstaty jednotlivých TČ jsou rozděleny do třinácti hlav, podle tzv. druhového (skupinového) objektu TČ s ohledem na jeho význam, ochranu života a zdraví člověka, ochranu dalších individuálních práv a svobod jednotlivce,

⁴⁸ NOVOTNÝ, František; SOUČEK, Josef et al. *Trestní právo hmotné*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, str. 95

⁴⁹ Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁵⁰ SPIRIT, M. et al., 2008, str. 203-204

⁵¹ JELÍNEK, J. a kol., 2016, str. 150

ochranu skupinových zájmů, ochranu zvláštních zájmů státu a mezinárodního společenství apod.⁵² Tuto systematiku zvláštní části lze také vnímat jako stupnici chráněných hodnot, kde objekt TČ jako kritérium zajišťuje uspořádání TČ do skupin či podskupin co nejpřehlednější.

Jan Chmelík ve své publikaci⁵³ ale zmiňuje, že stále nesmíme opomíjet souvislost mezi zvláštní částí TZ a obecnou částí. Prostřednictvím spojení těchto dvou částí je možné postihovat například vývojové fáze TČ, jeho přípravu nebo pokus o spáchání TČ nebo také na jeho účastenství. I u sankcí je tento vztah důležitý, zvláštní část stanovuje u konkrétního TČ základní rozsah sankce nebo opatření v souladu s právními instituty a nástroji uvedenými v obecné části TZ.⁵⁴

Jak jsem již zmiňovala výše, systematika zvláštní části trestního zákoníku je rozdělena do třinácti hlav, z nichž některé se dále dělí na díly. Poté se jednotlivé díly mohou členit na paragrafy (§), ještě nižší úrovní jsou odstavce a nejnižší písmena.⁵⁵

2.5.1 Vybrané hlavy zvláštní části trestního zákoníku

Nyní se podíváme na jednotlivé hlavy (viz tabulka níže). Převážně budeme čerpat z TZ.⁵⁶

Život a zdraví člověka je nejvyšší prioritou TZ, proto TČ proti životu a zdraví zařazujeme do první hlavy zvláštní části TZ. Avšak Chmelík a kol.⁵⁷ ve své publikaci (2010) uvádí, že TČ, které způsobují následky na životě nebo na zdraví je mnohem více. V první hlavě jsou uvedeny však jen ty, jejichž život a zdraví jsou jediným objektem TČ.⁵⁸ První dva díly jsou systematicky odděleny. První je zaměřen na ochranu života, druhý na ochranu zdraví. Jsou zde zahrnuty úmyslné TČ, ale i nedbalostní jednání, které může život nebo zdraví ohrozit či porušit. Třetí díl, TČ ohrožující život nebo zdraví, zahrnuje TČ jako je např. mučení a jiné nelidské a kruté zacházení (§149), neposkytnutí pomoci (§150), ohrožení pohlavní nemocí úmyslně i z nedbalosti (§155), rvačka (§158) a další. Čtvrtý díl je věnován TČ proti těhotenství ženy, kam se řadí nedovolené

⁵² NOVOTNÝ, F. - SOUČEK, J. et. al., 2010, str. 354

⁵³ CHMELÍK, Jan. a kol. *Trestní právo hmotné – zvláštní část*. Praha: Linde Praha, 2010, str.12

⁵⁴ Tamtéž

⁵⁵ Zákon č. 40/2009, trestní zákoník

⁵⁶ Tamtéž

⁵⁷ CHMELÍK, Jan. a kol., 2010, str.12

⁵⁸ Tamtéž

přerušeni těhotenství bez nebo i se souhlasem těhotné ženy (§159, §160) a pomoc či svádění těhotné ženy k umělému přerušeni těhotenství (§161, §162). Pátý díl je věnován TČ souvisejících s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem.⁵⁹

Druhá hlava obsahuje TČ proti svobodě (díl 1). Mezi tyto činy řadíme například obchod s lidmi (§168), zbavení či omezování osobní svobody (§170, §171), loupež (§173) a další, a TČ proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství (díl 2). V díle dva najdeme TČ jako neoprávněné nakládání s osobními údaji (§180), poškození cizích práv (§181), ale i například pomluvu (§184).

Třetí hlava je věnována TČ proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Jsou zde tedy veškeré sexuální TČ jako je znásilnění (§185), pohlavní zneužívání (§187) apod.

Ve čtvrté hlavě nalezneme TČ proti rodině a dětem, mezi něž patří například dvojí manželství (§194) nebo týrání svěřené osoby či osoby žijící ve společném obydlí (§198, §199).

V páté hlavě jsou TČ proti majetku. Tyto činy patří mezi nejčastěji páchané.⁶⁰ Chrání například vlastnictví před trestnými činy jako je krádež (§205), zpronevěra (§206), zatajení věci (§219), dále chrání majetek a nehmotné statky. Za zmínku také stojí, že je silně spjata s následující hlavou, tedy s TČ hospodářskými. Hlavy se vzájemně prolínají.

Hlava šestá obsahuje TČ hospodářské. Je významnou částí TZ, jelikož je zcela nutné ochránit ekonomiku, celkově hospodářský mechanismus a systém ekonomických vztahů v demokratické společnosti. Dále se dělí na čtyři díly, které se poté více zaměřují na jednotlivé skutkové podstaty. První díl se zaměřuje na TČ proti měně a platebním prostředkům. Sem patří například padělaní peněz (§233), neoprávněná výroba peněz (§237) apod. Druhý díl, který se jmenuje TČ daňové, poplatkové a devizové zahrnuje TČ jako zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§240), nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení (§243). Třetí díl obsahuje TČ proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou a čtvrtý díl obsahuje TČ proti průmyslovým právům a proti autorskému právu.

Hlava sedmá, TČ obecně nebezpečné, obsahuje dva díly. První díl je věnován TČ obecně ohrožujícím, kam například patří tzv. drogové TČ (§283 - §287). Druhý díl

⁵⁹ Zákon č. 40/2009, trestní zákoník

⁶⁰ NOVOTNÝ, F. - SOUČEK, J. et. al., 2010, str. 356

je zaměřen na TČ ohrožující vzdušný dopravní prostředek, civilní plavidlo a pevnou plošinu. Charakteristickým znakem pro tyto činy v sedmé hlavě je velký rozsah nebezpečí ohrožující život nebo majetek.⁶¹

TČ proti životnímu prostředí jsou obsaženy v osmé hlavě. TP má snahu chránit životní prostředí, jelikož je to prostor, ve kterém člověk, živočichové a jiné organismy žijí. Toto prostředí je rovněž branné jako předpoklad dalšího vývoje života. Obsahuje TČ jako poškození a ohrožení životního prostředí (§293), poškození vodního zdroje (§294a), také ale obsahuje TČ na zvířatech jako například týrání zvířat (§302), chov zvířat v nevhodných podmínkách (§302a), pytláctví (§304) apod.

Hlava devátá chrání především základy suverénního demokratického právního státu. Obsahuje TČ proti ČR, cizímu státu a mezinárodní organizaci. Dělí se dále na tři díly, kdy v prvním dílu jsou obsaženy TČ typu vlastizrada (§309), teroristický útok (§311), teror (§312), sabotáž (§314). Ve druhém dílu najdeme TČ jako je vyzvědačství (§316), ohrožení utajované informace (§317) neboli TČ, které ohrožují bezpečnost. Třetí díl je věnován trestným činům proti obraně státu. Najdeme zde TČ jako spolupráce s nepřítelem (§319), válečná zrada (§320) apod.

Dále soubor TČ proti pořádku ve věcech veřejných tvoří desátou hlavu. Tato hlava má za cíl chránit široké spektrum společenských vztahů, zájmů a hodnot nezbytných k výkonu funkce státu v zájmu veřejnosti. Obsahuje osm dílů, nalezneme zde TČ jako násilí proti orgánu veřejné moci (§323), násilí proti úřední osobě (§325) nebo i zneužití pravomoci úřední osoby (§329), úplatkářství (§331-§334) apod.

Jedenáctá hlava je věnována TČ proti branné povinnosti, kde nalezneme TČ typu maření způsobilosti k službě (§369), obcházení branné povinnosti (§371) nebo například nenastoupení mimořádné služby v ozbrojených silách (§373).

Dále TČ vojenské jsou obsaženy ve dvanácté hlavě, *„jejich společným chráněným zájmem jsou společenské vztahy uvnitř ozbrojených sil a bezpečnostních sborů, vznikající v souvislosti s jejich úkoly“*.⁶²

Na závěr, ve třinácté hlavě, která systematiku zvláštní části uzavírá, nalezneme trestné činy proti lidskosti, míru a válečné trestné činy. Mezi TČ proti lidskosti nalezneme například genocidium (§400), útok proti lidskosti (§401), projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (§404). Mezi TČ proti míru a

⁶¹ NOVOTNÝ, F. - SOUČEK, J. et. al., 2010, str. 359-361

⁶² JELÍNEK, J. a kol., 2016, str. 897

válečné TČ patří agrese (§405a), příprava útočné války (§406), styky ohrožující mír (§409) či válečná krutost (§412) a mnohé další, které ohrožují mír nebo jsou to TČ proti lidskosti spáchány v průběhu války.

Číslo hlavy	Název hlavy	Číslo dílu	Znění dílu
I.	Trestné činy proti životu a zdraví	1.	Trestné činy proti životu
		2.	Trestné činy proti zdraví
		3.	Trestné činy ohrožující život nebo zdraví
		4.	Trestné činy proti těhotenství ženy
		5.	Trestné činy související s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem
II.	Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství	1.	Trestné činy proti svobodě
		2.	Trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství
III.	Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti		
IV.	Trestné činy proti rodině a dětem		
V.	Trestné činy proti majetku		
VI.	Trestné činy hospodářské	1.	Trestné činy proti měně a platebním prostředkům
		2.	Trestné činy daňové, poplatkové a devizové
		3.	Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou
		4.	Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu
VII.	Trestné činy obecně nebezpečné	1.	Trestné činy obecně ohrožující
		2.	Trestné činy ohrožující vzdušný dopravní prostředek, civilní plavidlo a pevnou plošinu
VIII.	Trestné činy proti životnímu prostředí		
IX.	Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci	1.	Trestné činy proti zákonům České republiky, cizího státu a mezinárodní organizace
		2.	Trestné činy proti bezpečnosti České republiky, cizího státu a mezinárodní organizace
		3.	Trestné činy proti obraně státu

X.	Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných	1.	Trestné činy proti výkonu pravomocí orgánu veřejné moci a úřední osoby
		2.	Trestné činy úředních osob
		3.	Úplatkářství
		4.	Jiná rušení činnosti orgánu veřejné moci
		5.	Trestné činy narušující soužití lidí
		6.	Jiná rušení veřejného pořádku
		7.	Organizovaná zločinecká skupina
		8.	Některé další formy trestné součinnosti
XI.	Trestné činy proti branné povinnosti		
XII.	Trestné činy vojenské	1.	Trestné činy proti vojenské podřízenosti a vojenské cti
		2.	Trestné činy proti povinnosti konat vojenskou službu
		3.	Trestné činy proti povinnostem strážní, dozorčí nebo jiné služby
		4.	Trestné činy ohrožující bojeschopnost ozbrojených sil
		5.	Trestné činy proti služebním povinnostem příslušníků bezpečnostních zdrojů
XIII.	Trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy	1.	Trestné činy proti lidskosti
		2.	Trestné činy proti míru a válečné trestné činy
		3.	Společné ustanovení

3. FRANCIE

Tímto se dostáváme do druhé kapitoly, po které budeme moci rozebrat a porovnat klasifikace TČ jednotlivých zemí. Podíváme se tedy na TP ve Francii. Kapitola bude strukturována podobně jako ta předchozí, začneme historickým vývojem TP ve Francii, dále se podíváme na strukturu TP, na jeho prameny a budeme pokračovat protiprávním jednáním, jak je ve Francii protiprávní jednání brané. Na závěr této kapitoly budeme rozebírat klasifikaci TČ, abychom v další kapitole mohli začít komparativní analýzu.

V této části budeme vycházet především z francouzských zdrojů, z nichž informace budu zpracovávat vlastním překladem.

3.1 Historický vývoj trestního práva

Jak již bylo řečeno v historickém vývoji České republiky, mezilidské spory existovaly již od pradávna po celém světě. Stejně tak věrohodných pramenů z těchto dob je opravdu málo, proto přesně nemůžeme říci, jak se tyto konflikty řešily. V této podkapitole budu čerpat převážně z francouzské publikace *Droit pénal général* od Laurence Leturmy a Patrick Kolb.⁶³

Dle autorů je nejvýznamnějším v dějinách trestního práva rok 1789, který přinesl skutečnou změnu v jeho samostatné filozofii. Proto tedy autoři rozdělují dějiny trestního práva do dvou hlavních etap, doba před Velkou francouzskou revolucí a doba po Velké francouzské revoluci.⁶⁴

3.1.1 Trestní právo před Velkou francouzskou revolucí

Začneme obdobím starověku, které charakterizovaly tři po sobě jdoucí fáze. Na počátku se konflikty mezi lidmi neřešily jinak než soukromou mstou. Msta musela být individuální, často byla vykonávána skupinou (rodinou, klanem), do které oběť patřila.⁶⁵ Rodina poškozeného mohla dostat odškodnění od rodiny pachatele. Další etapou

⁶³ LETURMY, Laurence a KOLB, Patrick. *Droit pénal général*. 18e. Paris: Gualino Lextenso, 2023, str. 22

⁶⁴ Tamtéž

⁶⁵ COURS DU DROIT.NET. *L'histoire du droit pénal avant le code pénal* [online]., Isa. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://cours-de-droit.net/l-histoire-du-droit-penal-avant-le-nouveau-code-penal-a121604314/>

můžeme nazvat dobu soukromé spravedlnosti. Rodinná msta stále existovala, ale je vykonávána pod kontrolou státu. Tímto vznikl jeden z nejstarších zákonů *Loi du Talion* neboli zákon odplaty.⁶⁶ Msta je oproti předchozí etapě více umírněná, je především adekvátní k deliktu, který byl pachatelem vykonán. Další významné období, která navazuje na výše zmíněné, je doba veřejné spravedlnosti. Oběť nebo rodina oběti se již nemstí, je to stát, který přebírá veškerou iniciativu nad případem a rozhoduje o trestním řízení. Stát nyní jedná ve jménu zájmu společnosti. Pachatele tedy stíhá, soudí a trestá.

Podstatný vliv na TP měl *Ancien Régime* neboli Starý Režim. Byl to režim společenský a politický, který trval od vlády François I. do ustanovení instituce Národního shromáždění vyhlášeného 17. června 1789. Někteří historici prohlašují *Ancien Régime* za období relativní stabilizace absolutismu.⁶⁷ TČ byly již vymezeny, avšak stále se nedá hovořit o zákoně. Sankce v této době byly velmi přísné až kruté, jejich hlavním cílem bylo zastrášovat, přičemž nejčastěji se používaly tělesné tresty. Svévolnost soudců a celková krutost vyvolala před koncem tohoto režimu velký nesouhlas společnosti, mnozí filozofové a právníci se začali sdružovat a tvořit kritická hnutí, jež usilovala a požadovala zavedení systému založeného na rovnosti a mírnosti TČ a trestů.⁶⁸

3.1.2 Trestní právo po Velké francouzské revoluci

Nyní se dostáváme do období porevolučního, kde rozlišujeme dvě klíčové etapy, klasické TP a moderní TP. Stěžejním datem byl rok 1879, rok vydání Lombrosova díla *L'homme criminel* neboli Zločinec.

Klasické TP se rodí již v revolučním období. V roce 1791 byl vytvořen první TZ neboli *Code pénal* (dále jen CP) rovněž nazýván “revoluční trestní zákoník”. Revoluce nastolila zásadu zákonnosti a přiměřenosti TČ a trestů, zvykové právo bylo nahrazeno psaným, tělesné tresty byly odstraněny s výjimkou trestu smrti a začaly být pevně stanovené. Všechny uvedené změny přispěly k tomu, aby právo bylo rovnostářské a stabilní. Dále následovaly tzv. napoleonské kodexy, nejprve v roce 1808 vyšel *Code d'instruction criminelle*, v překladu „Kodex pro vyšetřování trestných činů“, a poté v roce 1810 TZ. Tyto kodexy zachovávají princip legality revolučního práva, naproti

⁶⁶ LETURMY, Laurence a KOLB, Patrick, 2023, str. 22

⁶⁷ LAROUSSE, ENCYCLOPÉDIE EN LIGNE. *Ancien Régime* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: https://www.larousse.fr/encyclopedia/divers/Ancien_Régime/105343

⁶⁸ LETURMY, Laurence a KOLB, Patrick, 2023, str. 22

tomu se ale vrátily k vyšší přísnosti trestů, některé tělesné tresty se znovu zavedly. Také se zvýšilo množství případů trestů smrti. Též byla obnovena široká posuzovací pravomoc soudců, upouští se od systému pevných trestů. V návaznosti na vývoj TZ vznikla vlna nesouhlasu, zejména proti jeho přílišné krutosti. Vzniklo kritické hnutí, jehož hlavními aktéry byli Guizot, Ortolan a Rossi, které představovalo myšlenku, že společnost nemůže trestat víc, než je spravedlivé, že sankce mají být přiměřené a individualizované. Ač doktrína tohoto hnutí měla velký vliv v pozitivním právu (např. změkčení trestů, zvýšení rozsahu polehčujících okolností), bohužel se projevila jako katastrofální, pro náhlý vzrůst kriminality. Tresty se ukázaly jako neúčinné. Tato nauka podporovala determinismus⁶⁹, jehož hlavní myšlenkou je, že jedinec a jeho jednání podléhá souboru vnějších příčin.⁷⁰ Proto pachatel nemůže být trestně odpovědný, tudíž může podléhat pouze bezpečnostním opatřením.

Tímto se dostáváme do období moderního TP, na které měla vliv nejen výše zmíněná doktrína pozitivismu, jež šířily osobnosti jako Guizot, Ortolan a Rossi. Významný dopad měla také doktrína “nové sociální obrany”. Autorem byl Marc Ancek. Tato doktrína sice popírá determinismus, ale zároveň prosazuje důležitost pozitivismu. Klade si za cíl najít co nejúčinnější řešení, postavené na vědeckém či terapeutickém zkoumání osobnosti pachatele, které by mu následně pomohlo se znovu začlenit mezi společnost. Poslední vlivná nauka “Současná neoklasicistní škola” však odporuje tomuto řešení, nesouhlasí s nahrazením tradičního trestního rozsudku terapeutickým rozhodnutím. Cílem je naopak obnovit a definovat koncepty viny a odpovědnosti pachatele, stále ale zachovat přihlížení k trestům a individualizovat je.

Tyto tři doktrinární proudy s někdy i protichůdnými ideologickými koncepcemi, různé debaty o účelu trestu, nárůst důrazu na lidská práva, rostoucí mlhavost legislativy a zastaralý zákoník z roku 1810, který již tomuto modernímu pojetí TP neodpovídal, vedlo k vytvoření nového TZ.⁷¹ Proces vytváření nového TZ začal až v roce 1974, 22. července 1992 byly schváleny první čtyři knihy a pátá kniha byla schválena 16. prosince 1992. TZ vstoupil v platnost 1. března 1994.

⁶⁹ LETURMY, L. a KOLB, P., 2023, str. 23–24

⁷⁰ CENTRE NATIONAL DE RESSOURCES TEXTUELLES ET LEXICALES. *Lexicographie du mot "déterminisme"* [online]. [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: <https://www.cnrtl.fr/definition/determinisme>

⁷¹ LETURMY, L. a KOLB, P., 2023, str. 23–24

3.2 Struktura trestního práva

Jak jsem zmiňovala dříve, právní systémy v evropském kontinentálním právu se dělí na dvě základní skupiny. Právo soukromé a právo veřejné.

Ve Francii se ale TP pohybuje na pomezí soukromého a veřejného.⁷² Nicolas Guerrero ve své publikaci (2020) píše, že TP je tak trochu obojí, proto je dnes tradičně považováno za právo “smíšené”. Dále udává hned několik důvodů, proč je tomu tak. TP souvisí s veřejným právem na základě několika faktorů. Prvním je, že trestněprávní předpisy chrání veřejný pořádek, dalším takovým aspektem může být, že jednou z výsad veřejné moci je stanovování určitých hranic osobních svobod. Jako poslední autor udává, že stát je ten, kdo chrání a celkově se snaží zachovat sociální stabilitu. Zároveň také trestá a má monopol na represivní činnosti. Se soukromým právem je TP též spojené tím, že většinou jsou to soukromé osoby, které jsou pachateli, spolupachateli či oběťmi TČ a především také kvůli tomu, že když je TČ spáchán, způsobuje většinou újmu jiným právním subjektům ať už fyzickou, materiální či morální. Tyto vyžadují odškodnění na základě pravidel občanskoprávní odpovědnosti vztahující se k občanskému právu.⁷³ J. Larquier, P. Conte a V. Peltier⁷⁴ ve své publikaci prohlašují, že tato otázka je velmi kontroverzní. Jako prospěšný argument při spojení TP s veřejným hodnotí zásah veřejné moci jako správný zejména při výkonu trestů. Ve prospěch spojení TP se soukromým, je argumentem možnost zásahu soudů a také zmiňují úlohu jednotlivců při stíhání TČ.

Droit pénal nebo také *droit criminel*, v překladu TP, je souborem právních předpisů, jejichž předmětem je vymezení protiprávního jednání a také vymezení sankce, které se k nim vztahují.⁷⁵ Rémy Cabrillac⁷⁶ podobně definuje TP jako právní odvětví zabývající se pravidly, které definují protiprávní jednání a jejich sankce.

TP se ve Francii člení stejně jako v České republice na TP hmotné neboli *droit pénal de fond* a TP formální neboli *droit pénal de forme*. Dále dělení pokračuje. TP

⁷² DÉCIMA, Olivier; DETRAZ, Stéphane; VERNY, Édouard; *Droit pénal général*; 4e, Paris, LGDJ-Lextenso, 2020, str. 14

⁷³ GUERRERO, Nicolas, *Le droit pour les nuls*, Paris: First éditions 2020, str. 224-225

⁷⁴ LARGUIER, J.; CONTE, Philippe; PELTIER, Virginie; *Droit pénal général*, 24e édition; Paris: Éditions Dalloz, 2022

⁷⁵ GUINCHARD, Serge a DEBART, Thierry, *Lexique des termes juridiques (28e édition 2020-2021)*., Toulouse: Éditions Dalloz, 2020, str. 405

⁷⁶ CABRILLAC, Rémy; *Dictionnaire du vocabulaire juridique 2021*; 12e édition, Paris: LexisNexis, str. 215

hmotné dělíme na *droit pénal général* neboli TP obecné a *droit pénal spécial* neboli TP zvláštní. Do TP formálního řadíme *procédure pénale* neboli trestní řízení.

TP obecné je obsaženo především v člancích 111-1 až 133-17 *Code pénal* (dále jen CP) neboli TZ. Zkoumá obecné podmínky trestnosti a obecná pravidla, podle kterých se ukládají tresty. Určuje hlavní kategorie TČ na základě dvou faktorů (závažnost a základní rysy) a zároveň jim přiřazuje právní režim. Dále určuje důležité prvky TČ – *légal, matériel, moral*, v překladu zákonný, materiální, morální, jejichž přítomnost je velmi důležitá pro jakékoliv právní posouzení. Specifikuje důvody beztrestnosti vztahujících se k okolnostem činu (sebeobrana, stav nutné potřeby). Stejně tak uvažuje o emočních reakcích pachatele vystaveného například nátlaku nebo jiným podobným faktorům. Rovněž definuje podmínky, za nichž pouhý pokus může vést k postihu a také podmínky, za kterých je možné udělit i trest tomu kdo se přímo nedopustil TČ, ale byl s ním nějakým způsobem spojen, byl tedy spolupachatelem. Taktéž vymezuje podmínky, za nichž je možné postihnout i právnické osoby. Dále jsou zde zkoumány obecné předpisy o ukládání trestů, týkajících se především pravomocí, které jsou přiznány soudci.

Na druhou stranu zvláštní TP zkoumá aplikaci výše uvedených obecných principů v souvislosti s TČ stanovenými v CP. Analyzuje přesné podmínky, za kterých jsou činy trestné a následně definuje přesné tresty, které jsou za ně ukládány. V CP zabírá převážnou část. Začíná článkem 211-1, pokračuje až k článku 521-2, dále od článku R. 610-1 až k článku R. 655-1. Zvláštní TP se také vyskytuje v mnoha dalších legislativních textech. Tuto část můžeme nazvat za nejstarší, prvotně totiž byly stanoveny skutkové podstaty protiprávního jednání a tresty. Až později se začaly budovat obecné teorie. Díky znalosti zvláštního práva mohou soudní orgány určit, podle jakého konkrétního znění mohou protispolečenské činy spadat do působnosti TP.

Dalším odvětvím TP je trestní řízení, jež řadíme do TP formálního, které zajišťuje dlouhý proces trestního stíhání. Určuje organizaci jednotlivých soudů, jejich příslušnost a také pravidla fungování. Rovněž hlídá celý průběh trestního řízení již od prvopočátku, tedy od policejního vyšetřování. Trestní řízení je upraveno v prvních čtyřech knihách trestního řádu (dále jen TR).⁷⁷

⁷⁷ BOULOC, Bernard; *Droit pénal général*; 28e édition, Paris: Éditions Dalloz, 2023, str. 37, 38

3.3 Prameny trestního práva hmotného

Ve Francii je právo tvořeno především psanými pravidly, jež můžeme nazvat také prameny práva. Jedná se o pravidla, která jsou přijata státy nebo také mezi státy, a jež jsou uplatňovaná na vnitrostátní úrovni. Také se ale může jednat o judikaturu, jak vnitrostátních, tak mezinárodních soudů, nebo o pravidla na místní úrovni (městské vyhlášky, pravidla určená profesními organizacemi apd...) ⁷⁸

Stejně jako v České republice, tak i ve Francii nejvýznamnějším pramenem TP je *Constitution* neboli Ústava ze dne 4. října 1958. Ústava je tvořena preambulí, která se zabývá především lidskými právy a sedmnácti hlavami. Též je nutné poznamenat, že samotná Ústava v sobě zahrnuje Deklaraci lidských a občanských práv ze dne 26. srpna 1789. Ústava má vliv na TP především svými články 34 a 37, kterými stanovuje rozdělení pravomocí. Zásada trestní zákonnosti a nezbytnosti trestů je určena články 7 a 8 v Ústavě.

Dalším takovým základním pramenem TP je trestní zákoník neboli *Code pénal*, který vstoupil v platnost 1. března 1992. CP je považován za soubor textů stanovující pravidla TP, můžeme také říci, že definuje TČ a tresty, které se za jejich spáchání udělují. ⁷⁹ CP se člení na dvě části, *partie législative* neboli část legislativní a *partie réglementaire* neboli část normativní. Obě části rozdělené do sedmi knih se dále člení na ještě menší hlavy, ty se poté rozdělují do kapitol. CP se budeme více zabývat v poslední části této kapitoly, tam si i upřesníme francouzskou terminologii spojenou s členěním.

Dalším významným pramenem je *loi* neboli zákon, který je schvalován parlamentem a vyhlášen prezidentem republiky. Vymezuje pravidla trestního řízení, zařizuje, mění a ruší trestní soudy, dále definuje a odvolává TČ. Má moc odstraňovat trestní charakter určitých skutečností, můžeme také říci, že obsahuje „mechanismus“ amnestie.

⁷⁸ EUROPEAN E-JUSTICE; *Prameny práva – Francie [online]*, [cit. 2024-04-22], dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-fr-maximizeMS-cs.do?member=1

⁷⁹ LAROUSSE, ENCYCLOPÉDIE EN LIGNE, *Code pénal [online]*, [cit. 2024-04-21], Dostupné z: https://www.larousse.fr/encyclopedie/divers/code_penal/78015

Též je důležité zmínit obdobně jako u České republiky vliv mezinárodních smluv a dokumentů na TP ve Francii, vzhledem k jejímu členství v EU. Vliv těchto smluv a dokumentů vyplývá z článku 55 Ústavy, kde je stanoveno, že tyto smlouvy mají tzv. „nad legislativní“ hodnotu (stále ale „pod ústavní“). Příkladem je Mezinárodní pakt o občanských právech, který byl přijatý OSN v roce 1966 a v roce 1980 byl ratifikovaný Francií. Tento pakt zakazuje smluvním stranám (účastnickým zemím), zavádět nelidské zacházení nebo přijímat texty, které porušují práva na obhajobu. Dalším příkladem je Římská smlouva ze dne 17. července 1998, která byla zakládajícím dokumentem Mezinárodního trestného soudu z roku 2002. Tímto byl poprvé zřízen univerzální a nadčasový mezinárodní trestní soud.

3.4 Protiprávní jednání

Protiprávním jednáním (ve francouzštině v doslovném překladu *comportement illicite*, ale také můžeme použít termín *infractions à la loi*⁸⁰ nebo čistě jen *infractions*) se obecně myslí činy nebo chování, které jsou zákonem zakázané.⁸¹ Definice je však mnoho dalších. Například podle *Centre national de ressources textuelles et lexicales*⁸², protiprávní jednání znamená porušení zákona vedoucí k trestům, stanovených trestním zákonem. Dle francouzského lexika právních pojmů je protiprávní jednání takové, které opomíjí porušování zákona, což pro pachatele znamená trestní odpovědnost. Podle stanovených textů může být vyhodnocen jako přešůpek, přečin či zločin.⁸³

Na tuto definici navážeme a přejdeme k dělení protiprávního jednání. Jako v české trestněprávní úpravě tak i ve francouzské, protiprávní jednání může být komisivní či omisivní. Ve francouzském TP se TČ dělí do tří kategorií (*contraventions, délits, crimes*), které jsou klasifikovány podle závažnosti a všechny jsou podle zákona trestné. V tomto případě dělení hovoříme o tzv. *tripartici*, kdy všechny tři druhy trestných činů jsou soudně trestné.

⁸⁰ LARIŠOVÁ, Markéta. *Francouzsko-český česko-francouzský právní slovník*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008, str. 87

⁸¹ MINISTÈRE DE LA JUSTICE, *Les infractions pénales* [online]. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.justice.gouv.fr/justice-france/justice-penale/infractions-penales>

⁸² CENTRE NATIONAL DE RESSOURCES TEXTUELLES ET LEXICALES, *Lexicographie du mot "infraction"* [online]. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: <https://www.cnrtl.fr/definition/infraction>

⁸³ GUINCHARD, S. a DEBART, T., 2020, str. 565

Contraventions můžeme přirovnat v češtině k méně závažným TČ a přestupkům. Patří tedy mezi nejméně závažné, za které se neukládá trest odnětí svobody. Jsou dále rozděleny podle jejich stupně závažnosti, na stupnici od jedné do pěti, přičemž stupeň jedna je tím nejméně závažným, pět naopak nejvíce. Za přestupky se trest odnětí svobody neukládá, jedná se o protiprávní jednání typu překročení rychlosti či narušení nočního klidu a podobně. Proto se udělují pokuty, jejichž výše se odvíjí od jejich závažnosti. Mohou být však doplněny jiným trestem, například pozastavením řidičského oprávnění či zabavení zbraně apod. O udělování a rozhodování o výši trestu se stará *tribunal de police* neboli přestupkový soud. Po uplynutí promlčecí lhůty jednoho roku, není možno pachatele stíhat, pokud již dříve nebylo zahájeno vyšetřování nebo trestní stíhání.

Délits představují závažnější TČ, říkáme jim přečiny. Do této skupiny můžeme zahrnout například krádež, daňový podvod, zpronevěru majetku společnosti, obtěžování, sexuální napadení, ale i zabití. Tresty u přečinů jsou již přísnější než u přestupků, pachatelé za jejich spáchání hrozí trest odnětí svobody až 10 let či pokuta 3 750 euro a vyšší. Také soudce může uložit i jiné tresty jako například nařízení léčby, zabavení věcí, vyšetření rozsudku apod. V tomto případě výši trestu určuje *tribunal correctionnel* neboli trestní soud. Promlčecí doba TČ je u přečinů šest let, v některých vážných případech se však může tato lhůta prodloužit.

Tou nejzávažnější a poslední kategorií TČ jsou *crimes*. Jsou to ty nejzávažnější zločiny jako například atentáty, znásilnění, vražda, loupež či terorismus. Jsou trestány odnětím svobody v rozmezí od patnácti let po doživotí. K tomu může soudce uložit i peněžitý trest nebo další jiné, například konfiskaci majetku, nařízení léčby apod. Promlčecí lhůtou u zločinů je dvacet let, v některých případech může být prodloužena až na 30 let. Výši trestů v případě zločinu stanovuje *cour d'assises*, v českém jazyce porotní soud.⁸⁴

3.5 Klasifikace trestných činů

V této části se budeme zabývat klasifikací trestných činů ve Francii, stejně jako v případě klasifikace trestných činů v České republice, budu především čerpat z CP,

⁸⁴ MINISTÈRE DE LA JUSTICE. *Les infractions pénales* [online]. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://www.justice.gouv.fr/justice-france/justice-penale/infractions-penales>

který vstoupil v platnost dne 1. března 1994. Skládá se ze čtyř zákonů, které vstoupily v platnost 22. července 1992 a vyhlášky z 29. března 1993. CP, jak jsem výše zmiňovala, obsahuje část legislativní a část normativní, kdy obě tyto části obsahují sedm knih. Kniha I zahrnuje obecné TP. Dále je rozdělena do tří hlav, první je věnována TP, druhá je o trestní odpovědnosti a třetí se zaměřuje na sankce. Pro tuto práci jsou ale klíčové následující knihy (kniha II-V), které se zabývají TP zvláštním.⁸⁵ Součástí CP je ještě kniha VI, která se soustředí na zámořská území Francie.

Charakteristické pro zvláštní TP je jeho studium skutkových podstat a specifických pravidel trestání jednotlivých TČ. Taktéž zahrnuje zkoumání charakteristických rysů jednotlivých TČ a to nejen z hlediska jejich skutkových podstat, ale i z hlediska jejich trestání. Uspořádání TČ podle společenské hodnoty, kterou CP chrání, je podle autorky Valérie Malabat poněkud nejisté a v mnoha ohledech sporné už jen z důvodu jejich množství. I přestože se zdá být rozumná tato klasifikace, je ale zároveň jistým způsobem kontroverzní.⁸⁶ Dále autorka vyzdvihuje bohatství zvláštního TP, což je jeho přísnost při výkladu a aplikaci textů, zároveň zmiňuje, že i tak zanechává prostor pro subjektivní názor toho, kdo k němu přistupuje.⁸⁷

TČ se vyskytují v knize II až VI neboli *livre II-VI* CP, přičemž v šesté knize nalezneme přestupky. Ty v podkapitole níže probírat nebudeme, jelikož pro tuto práci jejich obsah není tak zásadní (v českém právním systému totiž přestupky patří do správního práva, nikoliv do trestního a v TZ je nenajdeme). Knihy se dále rozdělují do hlav neboli *titres*, ty se poté člení na díly neboli *chapitres*. Díly se mohou dělit na jednotlivé oddíly neboli *sections*, pododdíly neboli *sous-sections*, paragrafy neboli *paragraphes* a nejnižší úrovní členění jsou články neboli *articles*.

Co stojí také za zmínku a na co bych ráda poukázala je, že když se podíváme do CP, můžeme vidět, jak se znění jednotlivých částí CP liší, především když se podíváme na znění knih, hlav, popřípadě dílů. U knih zvláštní části CP můžeme pozorovat, že pokaždé jejich znění začíná „*Des crimes et délits contre...*“, v překladu tedy „Trestné činy proti...“. U nižších kategorií jako například u hlav či dílů to je však jiné, většina názvů začíná pomocí „*Des atteintes à...*“, v doslovném překladu tedy „Útoky na...“

⁸⁵ CANIN, Patrick; *Droit pénal général*; 11e édition, Vanves: Hachette Livre, 2022

⁸⁶ MALABAT, Valérie; *Droit pénal spécial*, 9e édition, Paris: Éditions Dalloz, 2020

⁸⁷ Tamtéž

nebo také můžeme říci porušení, existuje však mnoho jiných variant. Význam tohoto termínu závisí především na kontextu, ve kterém je použit. V této práci bude převážně překládán jako trestný čin.

3.5.1 Vybrané knihy Code pénal (Kniha II-V)

Začneme tedy knihou II, která nese název „*Des crimes et délits contre les personnes*“ neboli TČ proti osobám (v doslovném překladu zločiny a přečiny proti osobám) a zahrnuje články 211-1 až 228-1. Kniha se poté dělí na dvě hlavy, kdy první je zaměřena na „*des crimes contre l’humanité et contre l’espèce humaine*“ neboli zločiny proti lidskosti a lidskému druhu. Zde nalezneme například genocidu, která je popsána v dílu jedna (čl. 211-1 až 211-2). V dílu II najdeme například řešení zločinů trestané odnětím svobody, zločiny páchané v rámci přípravy koordinovaného plánu proti civilnímu obyvatelstvu, například úmysl připravit o život, dále vyhlazování obyvatelstva nebo jejich zotročení či mučení. Patří sem též i sexuální násilí, znásilnění, nucené těhotenství, nucená sterilizace a další jiné formy násilí (čl. 212-1). Druhá hlava je zaměřena na „*des atteintes à la personne humaine*“ neboli TČ proti osobě (čl. 221-1 až 228-1) a ta se dále člení na 8 dílů. V této hlavě najdeme TČ typu *meurtre* neboli vražda, *intoxication* neboli otrava (čl. 221-5), dále ale také *disparition forcée* neboli nucené zmizení jako je únos či jiná forma zbavení svobody osoby za okolností, které ji staví mimo ochranu zákona (čl. 221-12). Patří sem poškození tělesné nebo duševní integrity osoby (čl. 222-1 až 222-67) jako například mučení a jiné barbarské činy, dále sem řadíme ohrožení osoby (čl. 223-1 až 221-20) například ve formě rizika, které je způsobeno jiné osobě. Též sem patří „*des atteintes à la dignité de la personne*“ neboli TČ proti osobní důstojnosti (čl. 225-1 až 225-26), sem řadíme například diskriminaci, dále TČ proti mladistvým a rodině (čl. 227-1 až 227-33) a TČ spočívající v úplném nebo částečném zbavení rodičovské zodpovědnosti (čl. 228-1).

Následuje kniha třetí, která nese název „*Des crimes et délits contre les biens*“ neboli majetkové TČ a také se dělí na dvě hlavy. První hlava je věnovaná podvodnému přisvojení (čl. 311-1 až 315-2), zde najdeme například prostou krádež, ale i krádež s přitěžujícími okolnostmi (čl. 311-1 až 311-11), také například vydírání a ostatní podvody. Druhá hlava s názvem ostatní majetkové TČ (čl. 321-1 až 324-9) zahrnuje

například poškozování nebo znehodnocování (čl. 322-1 až 332-4-1), nebo také praní špinavých peněz (čl. 324-1 až 324-9).

Knihy IV je věnována TČ proti národu, státu a veřejnému míru, dále se rozděluje do pěti hlav. Nazývá se „*Des crimes et délits contre la nation, l'Etat et le paix publique*“. První hlava nese název „*Des atteintes aux intérêts fondamentaux*“, v doslovném překladu TČ proti základním zájmům národa (čl. 410-1 až 414-9). Můžeme sem zařadit zradu a špionáž, škody způsobené institucím republiky nebo celému vnitrostátnímu území (atentát nebo spiknutí) (čl. 412-1 až 412-8) a mnoho dalších jiných TČ. Druhá hlava „*du terrorisme*“ se zabývá především terorismem (čl. 421-1 až 422-7), třetí hlava „*des atteintes à l'autorité de l'Etat*“ rozebírá TČ proti autoritě státu (čl. 431-1 až 436-5), kde se v prvním dílu zaměřuje na TČ proti veřejnému pořádku a v dílu II na TČ proti veřejné správě spáchané osobami zastávajícími úřední funkci, v dílu III na stejné TČ, které jsou však spáchány soukromými osobami. Pod třetí hlavu spadá díl IV zaměřující se na TČ proti soudnímu řízení, díl V se zabývá TČ proti veřejné správě a spravedlnosti Evropských společenství, členských států Evropské unie, jiných cizích států a jiných mezinárodních veřejných organizací a díl VI týkající se TČ v podobě účasti na „žoldnéřské“ akci. Čtvrtá hlava nese název „*Des atteintes à la confiance publique*“ a zaměřuje se na protiprávní činy, které oklamávají veřejnost (čl. 441-1 až 442-16). Nalezneme zde například padělání či vyrábění a šíření falešné měny. Pátá hlava se zabývá účastí ve zločineckém spolku (čl. 450-1 až 450-5).

Knihy IV bis pojmenovaná „*des crimes et des délits de guerre*“ se zabývá válečnými zločiny a přečiny (čl. 461-1 až 461-31), dělí se na dva díly. „*Chapitre Ier: Des différents crimes et délits de guerre*“ neboli různé válečné zločiny a přečiny a „*Chapitre II: Dispositions particulières*“ neboli zvláštní ustanovení, kde nalezneme ostatní podmínky trestů.

Nyní se dostáváme k poslední páté knize, která se nazývá „*Des autres crimes et délits*“ a zabývá se ostatními zločiny a přečiny (čl. 511-1 až 522-2). Rozděluje se do dvou hlav. První hlava „*des infractions en matière de santé publique*“ neboli TČ proti veřejnému zdraví řeší TČ v oblasti biomedicínské etiky, je zaměřena především na

ochranu lidského druhu, ochranu lidského těla a ochranu lidského embrya. Ve druhé hlavě pojmenované „Ostatní ustanovení“, se vyskytuje kruté zacházení se zvířaty.⁸⁸

NO.	LIVRE	NO.	TITRE
Ier	<i>Dispositions générales</i>	<i>Ier</i>	<i>De la loi pénale (Articles 111-1 à 113-14)</i>
		<i>II.</i>	<i>De la responsabilité pénale (Articles 121-1 à 122-9)</i>
		<i>III.</i>	<i>Des peines (Articles 130-1 à 133-17)</i>
II.	<i>Des crimes et délits contre les personnes (Articles 211-1 à 228-1)</i>	<i>Ier</i>	<i>Des crimes contre l'humanité et contre l'espèce humaine (Articles 211-1 à 215-3)</i>
		<i>II.</i>	<i>Des atteintes à la personne humaine (Articles 221-2 à 228-1)</i>
III.	<i>Des crimes et délits contre les biens (Articles 311-1 à 324-9)</i>	<i>Ier</i>	<i>Des appropriations frauduleuses (Article 311-1 à 315-2)</i>
		<i>II.</i>	<i>Des autres atteintes aux biens (Articles 321-1 à 315-2)</i>
IV.	<i>Des crimes et délits contre la nation, l'Etat et le paix publique (Articles 410-1 à 450-5)</i>	<i>Ier</i>	<i>Des atteintes aux intérêts fondamentaux de la nation (Articles 410-1 à 450-5)</i>
		<i>II.</i>	<i>Du terrorisme (Articles 421-1 à 422-7)</i>
		<i>III.</i>	<i>Des atteintes à l'autorité de l'Etat (Articles 431-1 à 436-5)</i>
		<i>IV.</i>	<i>Des atteintes à la confiance publique (Articles 441-1 à 446-4)</i>
		<i>V.</i>	<i>De la participation à une association de malfaiteurs (Articles 450-1 à 450-5)</i>
IV. bis	<i>Des crimes et des délits de guerre (Articles 461-1 à 462-11)</i>	<i>Ier</i>	<i>Des différents crimes et délits de guerre (Articles 461-1 à 461-31)</i>
		<i>II.</i>	<i>Dispositions particulières (Articles 462-1 à 462-11)</i>
V.	<i>Des autres crimes et délits (Articles 511-1 à 522-2)</i>	<i>Ier</i>	<i>Des infractions en matière de santé publique (Articles 511-1 à 511-28)</i>
		<i>II.</i>	<i>Autres dispositions</i>
VI.	<i>Des contraventions (Article 611-1)</i>	<i>Ier</i>	<i>Du recours à la prostitution (Article 611-1)</i>
VII.	<i>Dispositions relatives à l'outre-mer (Articles 711-1 à 727-3)</i>	<i>Ier</i>	<i>Dispositions applicables dans les collectivités d'outre-mer et en Nouvelle-Calédonie (Articles 711-1 à 717-3)</i>
		<i>II.</i>	<i>Dispositions particulières au Département de Mayotte (Articles 721-1 à 727-3)</i>

⁸⁸ LEGIFRANCE. Code Pénal [online]. [cit. 2024-04-22]. Dostupné z: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719

4. KOMPARATIVNÍ ANALÝZA

V této kapitole porovnáme obě právní úpravy, které jsme ve druhé a ve třetí kapitole rozebírali. Komparativní analýzu provedeme v případě struktury TP, pramenů TP, též se podíváme na protiprávní jednání. Na závěr provedeme komparativní analýzu klasifikace TČ v obou zemích, tedy to nejdůležitější.

4.1 Struktura českého a francouzského trestního práva

Obě země mají obecnou strukturu TP relativně podobnou. Co se týče jeho dělení, mají jej tyto země stejné v tom, že rozlišují TP na hmotné, to definuje a určuje co je TČ a jakou sankci je možné uložit za jeho spáchání, a na TP procesní či formální, které upravuje trestní řízení. Francie také stejně jako Česká republika dělí TP hmotné dále na TP obecné, které stanovuje obecné podmínky trestnosti a obecná pravidla a TP zvláštní, které se zaměřuje již na konkrétní TČ a situace. Avšak pokud jde o zařazení TP najdeme zde odlišnost. Česká úprava zařazuje TP do práva veřejného, naopak pro Francii je toto zařazení velmi kontroverzním, pohybuje se na pomezí veřejného a soukromého práva.

4.2 Prameny českého a francouzského trestního práva

Mezi nejdůležitější prameny patří v obou zemích ústava, dále se v případě České republiky objevuje Listina základních práv a svobod, v případě Francie to je Deklarace lidských a občanských práv. Mezi hlavní prameny v obou úpravách patří TZ. Ten je samozřejmě v obou zemích odlišný, hlavně svou strukturou, tím se ale budeme zabývat více v podkapitole o kategorizaci TČ. Dále se mezi prameny TP řadí další právní předpisy, například oba trestněprávní systémy mají zvlášť zákony, které jsou destinovány mladistvým. V České republice to je zák. č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, zatímco ve Francii to je *Code de la justice pénale des mineurs*. Dále také významnou roli na trestněprávní úpravě hraje vliv mezinárodních smluv.

Podíváme-li se tedy na prameny jednotlivých úprav, zjistíme, že si jsou též relativně podobné.

4.3 Protiprávní jednání v České republice a ve Francii

V této podkapitole již narážíme na celkem výrazný rozdíl a to v celkovém pojetí protiprávního jednání. Sice můžeme vidět například jeho stejné rozlišení, kdy může být komisivní či omisivní, ale hlavní rozdíl najdeme v členění TČ do kategorií. V České republice se dělí TČ z různých hledisek, zatímco Francie je dělí jen z jednoho hlediska a to dle závažnosti TČ na přestupky, přečiny a zločiny. Všechny jsou soudně trestné, hovoříme zde o tzv. tripartici. Když se podíváme v české trestněprávní úpravě na dělení TČ ze stejného hlediska, dělíme TČ na přečin, zločin a zvláště závažný zločin, jedná se o tzv. bipartitu, kdy TČ se dělí pouze na dvě kategorie. V české úpravě jsou přestupky považovány za protiprávní jednání, avšak je třeba je odlišovat od TČ, nejsou soudně trestné. Nejsou zařazeny do TZ, nalezneme je v zákoně o odpovědnosti za přestupek. Ve francouzské úpravě ale přestupky v CP najdeme, a to v knize VI.

4.4 Klasifikace trestných činů v České republice a ve Francii

Dostáváme se k té nejdůležitější části této práce, kde se pokusíme co nejlépe porovnat klasifikace TČ. V případě obou zemí a jejich trestněprávních úprav se TČ vyskytují v TZ. Jejich struktury se ale výrazně liší, proto se nejprve podíváme, jaký rozdíl mezi nimi najdeme v tomto ohledu.

Český TZ se člení na tři části, na obecnou část obsahující základní podmínky trestní odpovědnosti, na zvláštní část, ve které jsou obsaženy veškeré TČ a poslední část, která je věnovaná přechodným a závěrečným ustanovením. Ve Francii je dělení jiné, CP se dělí na dvě hlavní části, legislativní a normativní. Následně se obě části dělí do sedmi knih, kdy v knize I jsou obsaženy obecné podmínky trestnosti a obecná pravidla (tato část by se dala přirovnat k obecné části TZ českého) a v knihách II až V najdeme TČ a přesnou analýzu podmínek, za kterých jsou trestné apod. (tato část by se dala srovnat se zvláštní částí českého TZ). Dále CP obsahuje ve své knize VI

přestupky, které v TZ nenalezneme, jelikož český právní systém neřadí přestupky mezi TČ, ale disciplinární delikty. Ty patří do správního práva. V poslední knize VII se řeší trestněprávní otázky ohledně zámořských území.

Nyní se budeme zaměřovat jen na cílové části této práce, které jsou přínosné pro analýzu klasifikace TČ, což jsou již výše zmíněné části TZ a CP, ve kterých nalezneme TČ. Česká klasifikace je narozdíl od francouzské rozsáhlejší. TČ jsou obsaženy celkem ve třinácti hlavách, zatímco ve té francouzské nalezneme TČ v knihách II až V. To je také důvod, proč názvy jednotlivých knih se zdají být obecnější, na druhou stranu v porovnání s hlavami TZ jsou obsáhlejší. Dále se často člení na hlavy, díly, oddíly a pododdíly, paragrafy a nejnižším členěním jsou články, zatímco v českém TZ se hlavy mohou členit na díly, paragrafy, odstavce, případně písmena. Když se ale podíváme na celkovou stránku celé klasifikace zjistíme, že si jsou v jednom celkem podobné a to v tom, že ustanovení v obou TZ jsou uspořádána podle znaků jednotlivých skutkových podstat, celkovou systematiku můžeme vnímat jako stupnici hodnot, které každý z TZ chrání, a kde objekt jako kritérium zajišťuje uspořádání TČ co nejpřehlednější. I přes to, že se obě právní úpravy řídí jednotlivými skutkovými podstatami a TČ jsou uspořádány systematicky od těch nejdůležitějších hodnot po ty méně důležité, stejně jsou oba TZ tak odlišné.

Na tomto příkladě můžeme vidět, jak i přes to, že idea řazení TČ je stejná, každá úprava má své pojetí. V české úpravě nalezneme na prvním místě jako nejvíce chráněnou hodnotu život a zdraví (hlava I, TZ), přičemž ve francouzské úpravě kniha II se zaměřuje na „*des crimes contre l'humanité et contre l'espèce humaine*“ neboli TČ proti lidskosti a lidskému druhu. Tyto jsou mimochodem v TZ obsaženy v dílu I hlavy XIII, tedy jako poslední hlava zvláštní části TZ.

Nyní se ale na klasifikaci zaměříme podrobněji a uvedeme konkrétní příklady. Zdrojem všech informací budou trestní zákoníky obou zemí.⁸⁹ Budeme postupovat tím způsobem, že se knihy CP budeme snažit srovnávat s hlavami TZ, po případě je zkusíme zasadit do nějaké konkrétní hlavy zvláštní části TZ.

⁸⁹ Zákon č. 40/2009 Sb.; LEGIFRANCE. *Code Pénal [online]*. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719

Kniha II francouzského CP, s názvem „*Des crimes et délits contre les personnes*“ pojednává o zločinech a přečinech proti osobám. Najdeme zde TČ jako například genocida, vražda, zabití, zotročení, mučení, sexuální násilí, poškození tělesné či duševní integrity, také sem ale patří TČ proti osobní důstojnosti, činy proti mladistvým a rodině apod. Všechny tyto TČ se nacházejí v jedné knize CP, avšak v případě českého TZ najdeme tyto činy v několika hlavách. O zmíněných TČ pojednávají konkrétně tyto hlavy: „Hlava I – Trestné činy proti životu a zdraví“, „Hlava II – Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství“, „Hlava III – Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti“, „Hlava IV – Trestné činy proti rodině a dětem“ a hlava XIII, přesněji její díl „Trestné činy proti lidskosti“.

Kniha III CP nesoucí název „*Des crimes et délits contre les biens*“ se zaměřuje na majetkové TČ. Radíme sem TČ typu krádež, podvod, vydírání, poškozování nebo znehodnocování majetku, praní špinavých peněz apod. Tato kniha z CP odpovídá svým obsahem hlavě V TZ, která se zabývá trestnými činy proti majetku.

Budeme pokračovat knihou IV, která zní „*Des crimes et délits contre la nation, l'Etat et le paix publique*“. Je věnována trestným činům proti národu, státu a veřejnému míru. Této knize odpovídá v českém TZ „Hlava IX – Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci“, „Hlava X – Trestné činy proti pořádku ve veřejných věcech“ a také „Hlava XII – Trestné činy vojenské“. Můžeme sem zařadit TČ typu zrada, špionáž, škody způsobené státním institucím, atentát, spiknutí, úplatkářství apod.

Následující kniha IV bis, „*Des crimes et délits de guerre*“, se zabývá válečnými zločiny a přečiny a nejvíce odpovídá hlavě XIII TZ, která je věnována TČ proti lidskosti, proti míru a válečným TČ. Patří sem například TČ jako válečná krutost, perzekuce obyvatelstva, zneužití vlajky a příměří.

A poslední kniha zabývající se TČ „*Livre V – Des autres crimes et délits*“ se zabývá ostatními zločiny a přečiny. Jsou zde zmíněny TČ v oblasti biomedicínské etiky, je tedy zaměřena především na ochranu lidského druhu, lidského těla a na ochranu lidského embrya. Také ale obsahuje TČ jako je kruté zacházení se zvířaty.

Jak jsme viděli, TZ a CP mají v klasifikaci TČ nějaké podobnosti, avšak stále je tu i mnoho rozdílů. Například ve francouzském CP vyloženě nenajdeme „Trestné činy

hospodářské“ jako v TZ. Takovéto TČ se v CP prolínají napříč všemi knihami. To samé platí u „Trestných činů obecně nebezpečných“ (TZ – Hlava VII) nebo u „Trestných činů proti životnímu prostředí“ (TZ – Hlava VIII). V případě „Vojenských trestných činů“, ty ve francouzském CP spadají do knihy VI, „*Des crimes et délits contre la nation, l'Etat et le paix publique*“. Dále V CP nenajdeme „Trestné činy proti branné povinnosti“ (TZ – Hlava VI), ty se ve francouzské trestněprávní úpravě nacházejí v jiném kodexu a sice „*Code de justice militaire*“.

5. ROZBOR PŘÍSLUŠNÉ PRÁVNÍ TERMINOLOGIE

Tato kapitola je věnována našemu sekundárnímu úkolu práce, budeme zde rozebírat lingvistickou stránku vybrané problematiky trestního práva, konkrétně se zaměříme na translatologický rozbor právní terminologie vybraných částí TZ, který bude doplněn dvojjazyčným glosářem příslušných pojmů. Tomuto bude předcházet podkapitola, která nám stručně pomůže pochopit základní pravidla a principy translatologie a celkově nás uvede do kontextu naší problematiky.

5.1 Charakteristika právního jazyka v souvislosti s translatologií

Marta Chromá ve svém článku⁹⁰ vyzdvihla několik důležitých postřehů a poznatků, které bychom při překladu právních textů neměli zanedbávat.

Prvotně bychom si měli uvědomit co to překlad je, co tento termín představuje a také ho nezaměňovat s tlumočením. Překlad označuje písemný převod informací z jednoho jazyka do druhého, při tlumočení jde o převod ústní. Také je důležité brát na vědomí, že by překlad obecně neměl fungovat stylem „překlopením“ slov z jednoho jazyka do druhého, to můžeme často vidět v případě internetových překladačů, kdy výsledný text nemusí být přesný. Také je dobré brát v potaz, že právní překlad je velmi specifická kategorie a některé obecné teorie překladu nemusí platit u toho právního.⁹¹

Hlavním cílem právního překladu je tedy poskytnout co nejvíce jasné, dostatečné a především právně přesné informace přeloženým textem, které jsou obsaženy ve výchozím textu. Autorka textu zmiňuje, že při právním překladu je klíčové pochopit cílovou právní kulturu dané země, jelikož překlad je v tomto případě mezikulturním převodem. Pro lepší pochopení cituji autorku: „*Výchozí právní text je napsán v jazyce přirozeném pro právní systém, v němž text vznikl. Cílový právní text – překlad – bude napsán v jazyce, který je přirozený v jiném právním systému (ať už příbuzném či zcela odlišném), jenž má vybudován vlastní pojmový, výrazový či terminologický repertoár, který často neodpovídá povaze výchozího právního systému. Překladatel tedy pracuje se dvěma právnělingvistickými systémy, mezi nimiž musí najít*

⁹⁰ CHROMÁ, Marta; *O právním překladu převážně vážně*. [online] 2014 [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/o-pravnim-prekladu-prevazne-vazne>

⁹¹ Tamtéž

„most“, přes který bude moci výchozí text „přenést“ k cílovému příjemci tak, aby mu dával právnělingvistický smysl.“⁹²

5.2 Rozbor konkrétní právní terminologie z oblasti klasifikace trestných činů

Nyní se dostáváme k translatologickému rozboru právní terminologie. V této podkapitole se zaměříme na hlavy ze zvláštní části TZ, budeme k nim hledat vhodné ekvivalenty z částí CP týkajících se TČ (kniha II – V), nejčastěji z jeho knih a hlav, ale vzhledem k jeho větší obecnosti oproti TZ budeme hledat i v jeho konkrétnějším členění a to z jeho dílů, oddílů apod. Pokud se stane, že ekvivalent v CP nenalezneme, zkusíme to zvládnout za pomoci výkladového slovníku právní francouzštiny⁹³ a dále nám bude pomáhat Česko – francouzský slovník z oblasti právní, správní a politické⁹⁴. Lze čerpat tedy především z TZ a CP, pokud to nebude možné, je možné použít výše zmíněné zdroje.

Než se do toho pustíme, ráda bych poukázala na oba trestní zákoníky a jejich odlišný styl znění. Když se podíváme na český TZ, především jeho hlavy a nižší kategorie vidíme, že jejich znění je vždy v nominativu. CP to má jinak. Veškeré znění všech kategorií je v lokativu, tedy v šestém pádě, signalizuje nám to člen „des“, který je vždy na začátku každého znění. I přesto v našem překladu bych ráda zachovala nominativ, proto předložku „des“ nahradím předložkou „les“. Také bych chtěla znovu poukázat na podstatný rozdíl mezi českou a francouzskou trestněprávní úpravou, kdy česká nezahrnuje mezi trestné činy přestupky, avšak ta francouzská ano. Proto pro překlad termínu trestné činy nebudu používat termín „*infractions*“, ale stejně jako ve francouzském CP použiji „*crimes et délits*“. Co stojí také za zmínku a na co bych ráda poukázala je, že když se podíváme do CP můžeme vidět, jak se znění jednotlivých částí CP odlišují, především když se podíváme na znění knih, hlav, po případě dílů. U knih zvláštní části CP můžeme například vidět, že pokaždé jejich znění začíná „*Des crimes*

⁹² CHROMÁ, Marta; *O právním překladu převážně vážně*. [online] 2014 [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/o-pravnim-prekladu-prevazne-vazne>

⁹³ GUINCHARD, S. a DEBART, T.; 2020

⁹⁴ PATAKI, Patrick; Česko – francouzský slovník z oblasti právní, správní a politické; Praha: Linde 1997

et délits contre...“, v překladu tedy „Trestné činy proti...“. U nižších kategorií jako například u hlav či dílů to je však jiné, většina názvů začíná pomocí „*Des atteintes à...*“, v doslovném překladu tedy „Útoky na...“ nebo také můžeme říci porušení, existuje mnoho jiných variant. Význam tohoto termínu závisí především na kontextu, ve kterém je použit. V této práci bude převážně překládán jako trestný čin.

Hlava I – Trestné činy proti životu a zdraví

Obsahově většina TČ, které zahrnuje tato hlava TZ se vyskytuje v knize II CP. Jelikož úplný ekvivalent v hlavách knihy nenajdeme, musíme se podívat do nižších kategorií a hledat ekvivalent zde. První část můžeme převzít z „*chapitre Ier: Des atteintes à la vie de la personne*“ (*livre II, titre II – CP*), jejíž obsah zatím nejvíce odpovídá TČ proti životu. Ekvivalent druhé části této hlavy bohužel v CP nenalezneme tak, aby se shodoval přímo s jejím obsahem. Zmínka o zdraví se objevuje v *paragraphe 1* (*livre II, titre II, chapitre VII, section 5 - CP*), který zní „*De la mise en péril de la santé et de la moralité des mineurs*“. Tento paragraf se zabývá ohrožením na zdraví a ohrožením morálky, týká se však jen nezletilých osob.

Za využití části názvu z *chapitre Ier* (*livre II, titre II – CP*) a dále za pomoci slovníku ve druhé části, nám nejbližší francouzský ekvivalent zní „*Les crimes et délits contre la vie et la santé de la personne*“.

Hlava II – Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství

I při překladu této hlavy nám bude pomáhat kniha II CP, přesněji řečeno její nižší kategorie. Překládanou hlavu budeme muset rozdělit na několik částí, jelikož přesné znění v CP neexistuje. Začneme tedy TČ proti svobodě, kdy nejpodobnějším ekvivalentem je *chapitre IV: Des atteintes aux libertés de la personne* (*livre II, titre II – CP*). Znění tohoto dílu můžeme přeložit do českého jazyka jako „porušení osobních svobod“. Není však úplně obsahově odpovídající, obsahuje méně TČ. Zaměřuje se především na otroctví, únos a omezování osobní svobody, dále na únos letadla, plavidla či jiného dopravního prostředku, ale například obchodování s lidmi nalezneme v jiné části a to v „*chapitre V: Des atteintes à la dignité de la personne*“ neboli porušování

osobní důstojnosti. I přesto, že obsahově se části francouzské a české tolik neshodují, přikláním se spíše k první zmíněné variantě, ze které bych část o svobodě převzala. Druhé části nejvíce obsahově odpovídá „*chapitre VI – Des atteintes à la personnalité*“ (*livre II, titre II – CP*), kterou můžeme doslovně přeložit jako „poškození osobnosti“. V našem překladu musíme být bohužel konkrétnější. Tento díl obsahuje navíc i jiné TČ na rozdíl od hlavy II, proto výše zmíněné znění nemůžeme použít a musíme jít hlouběji, na jednotlivé oddíly a terminologii v nich.

Za využití názvů dílů a oddílů jako nejlepší řešení ekvivalentu vychází název „*Les crimes et délits contre la liberté et contre les droits de la personnalité, la vie privée et le secret des correspondances*“.

Hlava III – Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

V CP nenalezneme přesný ekvivalent této hlavy, jelikož TČ, které obsahuje jsou rozprostřeny v jeho dvou dílech knihy II spolu s jinými TČ. Přesto nám jejich znění může k hledání vhodného francouzského ekvivalentu vypomocet. V „*chapitre II: Des atteintes à l'intégrité physique ou psychique de la personne*“ (*ivre II, titre II – CP*), jež je doslovným překladem „narušování fyzické nebo duševní integrity“ se vyskytuje většina TČ, které zahrnuje hlava III TZ jako například znásilnění, incest, různé sexuální útoky a obtěžování. Avšak TČ v souvislosti s prostitucí a sexuálním nátlakem, najdeme v již dříve zmíněné „*chapitre V: Des atteintes à la dignité de la personne*“ (*livre II, titre II – CP*). Především terminologii zmíněného dílu bych ráda použila k překladu první části hlavy III, jeho znění totiž poukazuje na lidskou důstojnost. K druhé části budeme muset najít vhodný ekvivalent pomocí slovníku.

Za pomoci CP a slovníku nám vychází jako nejvhodnější francouzský ekvivalent: „*Les crimes et délits contre la dignité de la personne dans le domaine sexuelle*“.

Hlava IV – Trestné činy proti rodině a dětem

V tomto případě není složité zvolit vhodný francouzský ekvivalent. Nejvíce výše uvedené formulaci odpovídá díl VII druhé hlavy (knihy II), „*Des atteintes aux mineurs et à la famille*“, doslovně můžeme přeložit jako „trestné činy proti nezletilým a rodině“. Za zmínku stojí termín „*mineurs*“, jímž se míní fyzická osoba, která ještě nedosáhla

plnoletosti, tedy 18 let, proto je zbavena možnosti vykonávat svá práva a je pod režimem ochrany.⁹⁵ Díky této definici se můžeme utvrdit v tom, že obsahově termíny „mineurs“ a „dítě“ jsou stejné.

Jako nejvhodnější francouzský ekvivalent jsem proto vybrala „*Les crimes et délits contre la famille et les mineurs*“.

Hlava V – Trestné činy proti majetku

Ekvivalentem k těmto TČ je ve francouzském CP nejpravděpodobněji „*Livre III: Des crimes et délits contre les biens*“. Jednak je to tím, že v doslovném překladu je znění stejné, tedy „trestné činy proti majetku“, ale především je to obsahem. Většina TČ obsažených v páté hlavě TZ je obsažena v knize třetí francouzského CP, jsou si tedy obsahově téměř podobné.

Proto jako vhodný ekvivalent volím „*Les crimes et délits contre les biens*“.

Hlava VI – Trestné činy hospodářské

Ekvivalent k tomuto znění hlavy v CP nenajdeme. TČ hospodářské jsou ve Francii zařazeny převážně v knize IV, příkladem mohou být TČ proti měně a platebním prostředkům. Tyto obsahuje díl 1 TZ, ve francouzském CP jsou v knize IV, přesněji v „*titre IV: Des atteintes à la confiance publique*“. Jelikož nemůžeme najít vhodný ekvivalent, který by co nejvíce odpovídal TČ hospodářským, musíme se obrátit na slovník a najít ten nejvhodnější termín.

Za pomocí slovníku nejlepším francouzským ekvivalentem je „*Les crimes et délits économiques*“. V tomto případě zachováme mluvnické kategorie a termín „hospodářské“ přeložíme doslovně pomocí francouzského adjektiva „*économiques*“.

Hlava VII – Trestné činy obecně nebezpečné

Hlava VII obsahuje TČ, jejichž druhovým objektem je zájem na ochraně bezpečnosti života, zdraví lidí a majetku, pokud nenáleží samotnému pachateli. Především jde o TČ ohrožující, proto stačí pouhé ohrožení chráněného zájmu. Bohužel k této hlavě nelze přiřadit již existující francouzský ekvivalent, jelikož ve francouzském CP nemají vyhrazenou samostatnou část pro tyto TČ. Pevážně jednotlivé TČ najdeme

⁹⁵ GUINCHARD, S. a DEBART, T.; 2020, str. 682

v knize II CP a v jejích různých hlavách a dílech, ale také například v knize III, pokud jde o majetek. Je tedy složité najít ten správný francouzský ekvivalent, který by i obsahově správně vystihl tyto TČ.

Především na základě obsahu této hlavy jsem se rozhodla pro francouzský ekvivalent „*Les crimes et délits menaçant le public, sa santé publique et biens publics*“, který nejlépe tuto hlavu vystihuje.

Hlava VIII – Trestné činy proti životnímu prostředí

Ekvivalent k tomuto znění hlavy také nenajdeme a to ze stejného důvodu jako u předchozí hlavy. V CP neexistuje samostatná hlava či část, která by byla vyhrazena čistě jen pro TČ proti životnímu prostředí. Tyto TČ v CP se totiž pohybují opět napříč knihami. Avšak hledání ekvivalentu v tomto případě nebude tak těžké, jelikož znění hlavy je opravdu výstižné.

Proto jako nejvhodnější ekvivalent nám vychází „*Les crimes et délits contre l'environnement*“.

Hlava IX – Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci

Tato hlava je se svým obsahem nejvíce podobá „*livre IV – Des crimes et délits contre la nation, l'Etat et le paix publique*“, přičemž kniha CP je více obsáhlá. Chrání například základní zájmy národa, státní moc, také obsahuje hlavu, která je vymezena pouze na terorismus. Stejně jako hlava IX TZ se zabývá také TČ proti cizím státům a mezinárodním organizacím, ale na druhou stranu, zabývá se například i činy narušujícími veřejnou důvěru, které jsou obsaženy v jiné hlavě TZ. Z důvodu rozdílnosti obou znění, a především rozdílnosti v obsahu, vhodný ekvivalent musíme najít za pomoci jednotlivých konkrétních částí CP, pomůže nám například „*chapitre V – Des atteintes à l'administration publique et l'action de la justice des Communautés européennes, des Etats membres de l'Union européenne, des autres Etats étrangers et des autres organisations internationales publiques*“, kde se zaměříme na termíny jako je cizí stát a mezinárodní organizace.

Nakonec jako nejvhodnější ekvivalent byl zvolen „*Les crimes et délits contre la République tchèque, l'Etat étranger et l'organisation internationale*“ (livre IV, titre III – CP).

Hlava X – Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

Tato hlava chrání řadu společenských zájmů, nezbytné hodnoty k fungování demokratického právního státu a veřejnost. V CP nejvhodnější ekvivalent najdeme v hlavě III knihy IV. Na příklad první díl s názvem „*Des atteintes à la paix publique*“ se zabývá TČ proti veřejnému pořádku, následující díl se zabývá TČ, které jsou proti veřejné správě a jsou spáchány úřední osobou apod. Obsahově si jsou tyto hlavy podobné, ale i zde nalezneme několik odlišností. Zároveň znění hlavy III CP, ve které se tato skupina TČ nachází, je velmi obecná. Proto musíme najít jiný ekvivalent, který by byl pro hlavu X TZ co nejvhodnější.

Za pomoci slovníku tím nejlepším francouzským ekvivalentem nám vychází „*Les crimes et délits contre l'ordre public*“.

Hlava XI – Trestné činy proti branné povinnosti

Hledání ekvivalentu k této hlavě v CP není možné, jelikož tato skupina TČ se v CP nevyskytuje. Není to tím, že by tyto TČ neexistovali, právě naopak, nalezneme je v „*Code de justice militaire*“⁹⁶ neboli v kodexu vojenského soudnictví a proto tedy správný francouzský ekvivalent této hlavy zkusíme najít za jeho pomoci.

TČ tohoto typu nalezneme v „*Livre III – Des peines applicables par les juridictions des forces armées et des infractions d'ordre militaire*“ neboli v knize III, která obsahuje tresty uložené soudy ozbrojených sil a vojenské delikty. Tato kniha se dále dělí na čtyři hlavy, přičemž nás bude zajímat především ta první, „*des infractions tendant à soustraire leur auteur à ses obligations militaires*“, v doslovném překladu jsou to TČ, kdy cílem pachatele je se vyhnout svým vojenským povinnostem. Tato část *Code de justice militaire* se mi zdá nejvíce podobná překládané hlavě, které hledáme vhodný ekvivalent především z hlediska jejího obsahu. I tak nemůžeme použít plný název výše zmíněné hlavy jako ekvivalent, jelikož na rozdíl od hlavy XI TZ obsahuje

⁹⁶ Code de justice militaire (nouveau); version en vigueur au 29-04-2024 [online], dostupné z: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006071360/LEGISCTA000006138076/#LEGISCTA000006138076

navíc i jiné TČ. Z tohoto důvodu si i tak budeme muset pomoci slovníkem, ale můžeme využít termín „*obligations*“ (z hlavy I, kterou obsahuje kniha III), jelikož v překladu znamená „povinnosti“.

Tak tedy, za pomoci *Code de justice militaire* a slovníku, jako nejpříhodnějším ekvivalentem se zdá být „*Les crimes et délits contre l'obligation de conscription*“.

Hlava XII – Trestné činy vojenské

Přímý ekvivalent této hlavy se v CP nenachází, opět tato skupina TČ spadá pod knihu IV, tedy mezi TČ proti národu, státu a veřejnému pořádku. Vhodný ekvivalent však stejně nenalezneme, jelikož členění těchto TČ v CP je zcela jiné než v TZ a proto tedy musíme použít i jiné znění než v CP.

Jako nejvhodnější ekvivalent se zdá „*Les crimes et délits militaires*“.

Hlava XIII – Trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy

K tomu, abychom našli ten správný ekvivalent, budeme muset hlavu rozdělit na části. Když začneme TČ proti lidskosti, vhodný ekvivalent nalezneme v knize II CP, hned v první hlavě, která nese název „*Des crimes contre humanité et contre l'espèce humaine*“, v doslovném překladu TČ proti lidskosti a proti lidskému druhu. Hlava se dále dělí na dva díly, přičemž nás bude zajímat pouze ten první, který obsahuje TČ proti lidskosti jako například genocida, útok proti lidskosti apod. Nyní se podíváme na druhou část znění této hlavy přesněji na TČ proti míru a válečné TČ. Tato část především odpovídá knize IV bis, „*Des crimes et délits de guerre*“, v překladu „válečné trestné činy“, které se zabývají válečnými krutostmi, agresí, perzekucí, styky ohrožující mír apod. Tedy jsou zde obsaženy TČ, které zahrnuje TZ v hlavě XIII. I přesto, že kniha IV bis ve svém znění nemá zmínky o míru, stejně ho ve svých nižších kategoriích zmiňuje.

Kombinací těchto dvou zmíněných částí, přidáním termínu, který nejlépe vystihuje slovo „mír“, nám vzniká tento ekvivalent. „*Les crimes et délits contre l'humanité, contre la paix et les crimes et délits de guerre*“.

5.3 Dvojjazyčný glosář

V česko-francouzském glosáři jsou nejprve uvedeny pojmy, které byly zmíněny ve třetí kapitole o Francii a její trestněprávní úpravě, poté následují ekvivalenty všech třinácti hlav zvláštní části TZ, jsou seřazeny obdobně jako v českém TZ. Zároveň u každého přeloženého termínu je uvedeno, v jakém jsou rodě.

Český jazyk	Francouzský jazyk
Trestní právo	Droit pénal/droit criminel (m)
Trestní právo hmotné (materiální)	Droit pénal de fond (m)
Trestní právo procesní (formální)	Droit pénal de forme (m)
Trestní právo obecné	Droit pénal général (m)
Trestní právo zvláštní	Droit pénal spécial (m)
Trestní řízení	Procédure pénale
Trestní zákoník	Code pénal (m)
Zákonný	Légal (adj.)
Materiální	Matériel (adj.)
Morální	Moral (adj.)
Ústava	Constitution (f)
Legislativní část	Partie (f) législative
Normativní část	Partie (f) normative
Protiprávní jednání	Comportement ilicite (m)
Trestné činy	Infractions (f)/les crimes et délits
Přestupek	Contravention (f)
Přečin	Délit (m)
Zločin	Crime (m)
Poškození, ohrožení	Atteinte (f)
Přestupkový soud	Tribunal de police (m)
Trestní soud	Tribunal correctionnel (m)
Porotní soud	Cour d'assises (f)
Kniha, část	Livre (m)
Hlava	Titre (m)
Díl	Chapitre (m)
Oddíl	Section (f)
Pododdíl	Sous-section (f)

Paragraf	Paragraphe (m)
Článek	Article (m)
Trestné činy proti životu a zdraví	Les crimes et délits contre la vie et la santé de la personne
Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství	Les crimes et délits contre la liberté et contre les droits de la personnalité, la vie privée et le secret des correspondances
Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	Les crimes et délits contre la dignité de la personne dans le domaine sexuel
Trestné činy proti rodině a dětem	Les crimes et délits contre la famille et les mineurs
Trestné činy proti majetku	Les crimes et délits contre les biens
Trestné činy hospodářské	Les crimes et délits économiques
Trestné činy obecně nebezpečné	Les crimes et délits menaçant le public, sa santé et ses biens
Trestné činy proti životnímu prostředí	Les crimes et délits contre l'environnement
Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci	Les crimes et délits contre la République tchèque, l'Etat étranger et l'organisation internationale
Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných	Les crimes et délits contre l'ordre public
Trestné činy proti branné povinnosti	Les crimes et délits contre l'obligation de conscription
Trestné činy vojenské	Les crimes et délits militaires
Trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy	Les crimes et délits contre l'humanité, contre la paix et les crimes et délits de guerre

6. ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce, jak bylo již v úvodu zmíněno, bylo určit, zda jsou si klasifikace TČ obou zemí podobné či nikoliv. Zároveň mým prvotním předpokladem, který proběhl na základě předběžného posuzování obou TZ bylo, že jsou klasifikace TČ spíše odlišné, především svým rozložením. Česká klasifikace je oproti té francouzské již na první pohled rozsáhlejší a specifitější.

Nejprve jsme se zaměřili zvlášť na jednotlivé trestněprávní úpravy. Začali jsme Českou republikou, kde jsme se podívali na historický vývoj TP, na jeho strukturu a prameny, na protiprávní jednání a následovala poté klasifikace TČ, která pro tuto práci byla klíčová. Následující kapitola měla stejnou strukturu, byla však zaměřena na Francii a její trestněprávní úpravu. Čtvrtá kapitola byla tou nejdůležitější částí této práce, kde proběhla komparativní analýza trestněprávních úprav a především klasifikace TČ. Již zmíněná hypotéza se potvrdila, klasifikace TČ jsou si spíše odlišné.

Co se týče obecné struktury TP, moc odlišností nenalezneme. TP se dělí v obou trestněprávních úpravách stejně, tedy na TP hmotné a formální, dále TP hmotné odlišují na TP obecné a TP zvláštní. Rozdíl však najdeme v obecném zařazení TP, česká úprava TP řadí do veřejného práva, přičemž u francouzské úpravy je to složitější a více diskutabilní. Podle různých teorií se nachází na pomezí veřejného a soukromého práva.

V dělení protiprávního jednání jsme narazili na celkem významný rozdíl a to v pojetí protiprávního jednání. V české úpravě hovoříme o tzv. bipartici, kdy se TČ dělí na dvě kategorie (přečiny, zločiny) a přestupky i přesto, že patří mezi protiprávní jednání, tak nejsou soudně trestné, spadají pod správní právo a tudíž je ani nenalezneme v TZ. Zatímco ve Francii se TČ dělí na tři kategorie, zde mluvíme již o tzv. tripartici, na přestupky, přečiny a zločiny, kdy tedy všechny tyto TČ jsou soudně trestné a všechny kategorie nalezneme v CP.

V případě klasifikací TČ v jednotlivých úpravách nalezneme nějaké podobnosti, jako například řazení TČ podle jejich skutkové podstaty a dle jejich celkové systematiky, která se dá vnímat jako stupnice chráněných hodnot každé úpravy, ale i přesto odlišnosti převažují. Již od prvního prozkoumání TZ a CP vidíme, že se samotné zákoníky obou úprav zásadně liší v členění. TZ se dělí na tři hlavní části, přičemž TČ

jsou obsaženy v té druhé a dále se dělí na třináct hlav. Na druhou stranu CP se dělí na dvě části, kdy každá z nich obsahuje sedm knih, přičemž TČ jsou obsaženy v knihách II až VI. Když tedy porovnáme jednotlivé klasifikace, ta česká je tedy rozsáhlejší a konkrétnější oproti té francouzské. Můžeme i říci, že TČ, které jsou obsažené v jednotlivých knihách CP jsou obsaženy ve více hlavách českého TZ. Zároveň ale je nutné říci, že knihy CP v mnoha případech obsahují více kategorií (člení se více), ale není to vždy pravidlem. Také jsme se setkali s TČ, které jsou v TZ (například hlava XI TZ), ale v CP se naopak nevyskytují. To ale nebylo úplně frekventované, většinou jsme se setkávali s odlišnostmi týkající se především odlišných pohledů na skutkové podstaty a chráněné hodnoty.

Další kapitola byla věnována translatologickému rozboru příslušné právní terminologie. Na úvod jsme se seznámili se základními principy translatologie a poté jsme pokračovali praktickou částí, tedy rozbořem. Hlavním úkolem v tomto rozboru bylo najít vhodný francouzský ekvivalent ke všem hlavám zvláštní části TZ, nejlépe za pomoci CP a jeho knih, hlav či dílů a oddílů. Postup hledání vhodného řešení byl pokaždé stejný a systematický, vhodný ekvivalent, nebo alespoň jeho část, jsme se snažili nalézt v CP. V případě, že to nebylo možné a vhodný ekvivalent jsme nenašli z důvodu, že v CP například nebyl či obsahově se úplně neshodoval s překládanou hlavou, pokusili jsme se ho za pomoci slovníků a vlastního překladu nalézt. Mnoho ekvivalentů jsme v CP nenašli, především z důvodu odlišnosti obou klasifikací, proto jsme tedy k vhodným francouzským ekvivalentům museli dojít jinak a sice vlastním řešením. Výsledkem našeho rozboru je dvojjazyčný glosář, ve kterém jsou zmíněny pojmy, se kterými jsme se v průběhu naší práce setkávali a jednotlivé hlavy zvláštní části TZ s francouzskými ekvivalenty, které jsme pomocí rozboru našli. Stojí za zmínku to, že i při vypracovávání tohoto rozboru jsme si jen potvrdili, že odlišnosti obou jsou opravdu velké.

Na základě těchto informací, kterých jsme v průběhu této práce nabyli, jsme došli k závěru, že se klasifikace obou trestněprávních úprav liší v mnohých aspektech, tyto odlišnosti převažují nad podobnostmi, proto jsou těžko srovnatelné.

7. RÉSUMÉ

Le sujet de cette these de licence est „Analyse comparative des classifications tchèque et française des infractions pénales et analyse de la terminologie juridique correspondante à l'aide d'un glossaire“. L'objectif principal de cette these est donc de comparer si les deux classifications sont comparables ou non, un autre objectif secondaire est une analyse traductologique de la terminologie juridique pertinente dans ce domaine juridique. Sur la base d'une évaluation préliminaire, mon hypothèse est que les classifications des infractions pénales sont différentes en raison de leur structure.

La these est divisée en sept chapitres, dont le premier appartient à l'introduction, les deux chapitres suivants présentent chaque pays et leurs réglementations pénales. Pour chaque pays il est présenté l'historique du droit pénal, sa structure générale et ses sources de base, le comportement illicite est aussi abordé, et enfin la partie la plus importante, la classification des infractions. Le chapitre suivant est déjà consacré à une analyse comparative, où l'on en vient à une comparaison des deux réglementations pénales et surtout à comparaison des classifications des infractions. Ensuite, le chapitre suivant, suit une analyse traductologique de la terminologie juridique, à l'aide de laquelle nous élaborons un glossaire bilingue.

Quant à la structure du droit pénal, elle est presque la même dans les deux pays, sauf que dans le système tchèque, le droit pénal appartient au droit public, alors qu'en France, il se situe entre le droit public et le droit privé (mais en France c'est très controversé). Les sources du droit pénal sont également très proches dans les deux pays, mais dans le concept de comportement illicite, les deux règlements diffèrent. Dans le cas de la République tchèque, nous subdivisons les comportements illicites en infractions pénales et contraventions. Dans le cas de la subdivision des infractions, nous parlons de bipartie, où elles se répartissent en deux catégories: les délits et les crimes. En revanche, la France divise les infractions en trois catégories, les contraventions, les délits et les crimes. La différence est donc qu'en France les contraventions sont pénales devant les tribunaux de police, alors qu'en République tchèque elle ne le sont pas.

Nous constatons également une différence dans la structure des codes criminels, où le code pénal tchèque est composé de trois parties, les infractions (clés

pour nous) figurent dans la deuxième partie, dans la partie spéciale. Ensuite cette partie est divisée en treize titres. Le Code pénal français est divisé en deux sections de base, les deux contenant sept livres, dont livre II à VI porte sur les infractions pénales. Ainsi, lorsqu'on compare les différentes classifications, la Tchèque est plus étendue et plus spécifique que la France.

Nous avons constaté plus de différences que de similitudes dans la classification générale des infractions. C'est surtout pour la raison que j'ai mentionnée au paragraphe précédent, la classification tchèque des infractions pénales est plus spécifique que celle française. Bien que les deux adaptations classent les infractions pénales au mérite et à l'échelle des valeurs protégées, le système en jeu est relativement différent.

Le cinquième chapitre porte sur l'analyse de la traduction de la terminologie juridique, plus précisément, lors de la rédaction de ce chapitre, nous avons d'abord cherché des équivalents français aux titres d'une partie spéciale du Code pénal tchèque. Nous avons d'abord cherché des équivalents dans le Code pénal français, s'ils n'existaient pas, en utilisant des dictionnaires de langue pour trouver des équivalents appropriés.

Sur la base de ces informations, que nous avons acquises au cours de ce thèse, nous sommes arrivés à la conclusion que les classifications de deux réglementations pénales diffèrent sous de nombreux aspects, que ces différences sont supérieures aux similitudes et qu'elles sont donc difficiles à comparer.

Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže

Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Code pénal (version en vigueur au 22-04-2024] (francouzský trestní zákoník, verze z 22-04-2024)

Tištěné zdroje

BOGUSZAK, Jiří; ČAPEK, Jiří; GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 2., přepracované vydání. Praha: ASPI Publishing, 2004. 348 s. ISBN 80-7357-030-0.

BOULOC, Bernard; *Droit pénal général*; 28e édition, Paris: Éditions Dalloz, 2023, 950 s. ISBN 978-2-247-22461-6

CABRILLAC, Rémy; *Dictionnaire du vocabulaire juridique 2021*; 12e édition, Paris: LexisNexis, 570 s. ISBN 978-2-7110-3848-0

CANIN, Patrick; *Droit pénal général*; 11e édition, Vanves: Hachette Livre, 2022, 168 s. ISBN 978-2017175612

CHMELÍK, Jan – NOVOTNÝ, František – STOČESOVÁ, Simona. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, 312 s. ISBN 978-80-7380-583-8

CHMELÍK, Jan. a kol. *Trestní právo hmotné – zvláštní část*. Praha: Linde Praha, 2010, 368 s. ISBN 978-80-7201-820-8

DÉCIMA, Olivier; DETRAZ, Stéphane; VERNY, Édouard; *Droit pénal général*; 4e, Paris: LGDJ-Lextenso, 2020, 484 s. ISBN 978-2-275-07400-9

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004., 343 s. ISBN 978-80-8647-385-7

GUERRERO, Nicolas, *Le droit pour les nuls*, Paris: First éditions 2020, 401 s. ISBN 978-2-412-05610-3

GUINCHARD, Serge a DEBART, Thierry, *Lexique des termes juridiques (28e édition 2020-2021)*., Toulouse: Éditions Dalloz, 2020, 1119 s. ISBN 978-2-247-19729-3

JANKŮ, Martin a kol., *Základy práva pro posluchače právnických fakult*, 4. přepracované a doplněné vydání, Praha: Nakladatelství C.H.Beck, 2010, 497 s. ISBN 978-80-7400-344-8

JELÍNEK, Jiří. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, 976 s. ISBN 978-80-7502-120-5

LARGUIER, J.; CONTE, Philippe; PELTIER, Virginie; *Droit pénal général*, 24e édition; Paris: Éditions Dalloz, 2022, 270 s. ISBN 978-2-247-21733-5

LARIŠOVÁ, Markéta. *Francouzsko-český česko-francouzský právní slovník*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008, 320 s. ISBN 978-80-7380-111-3

LETURMY, Laurence a KOLB, Patrick. *Droit pénal général*. 18e. Paris: Gualino Lextenso, 2023, 256 s. ISBN 978-2-297-22145-0

MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. Praha: ORAC, 1995. 269 s. ISBN 80-85903-01-6

MUSIL, Jan. - KRATOCHVÍL, Vladimír. - ŠÁMAL, Pavel. a kol.: *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*, 1. vydání. 1999, 667 s. ISBN 80-7179-216-0

NOVOTNÝ, František; SOUČEK, Josef et al. *Trestní právo hmotné*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 400 s. ISBN 978-80-7380-291-2

SPIRIT, Michal et al. *Základy práva pro neprávnické*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 263 s. ISBN 978-80-7380-116-8

VLČEK, Eduard. *Dějiny trestního práva v českých zemích a Československu*. 2. nezměněné vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 66 s. ISBN 80-210-3506-4

MALABAT, Valérie; *Droit pénal spécial*, 9e édition, Paris: Éditions Dalloz, 2020, 720 s. ISBN 978-2247197279

PATAKI, Patrick; *Česko – francouzský slovník z oblasti právní, správní a politické*; Praha: Linde 1997, 240 s. ISBN 9788072010974

Internetové zdroje

COURS DU DROIT.NET. *L'histoire du droit pénal avant le code pénal* [online]. , Isa. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://cours-de-droit.net/l-histoire-du-droit-penal-avant-le-nouveau-code-penal-a121604314/>

LAROUSSE, ENCYCLOPÉDIE EN LIGNE. *Ancien Régime* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: https://www.larousse.fr/encyclopedie/divers/Ancien_Régime/105343

CENTRE NATIONAL DE RESSOURCES TEXTUELLES ET LEXICALES.

Lexicographie du mot "déterminisme" [online]. [cit. 2024-04-14]. Dostupné z:

<https://www.cnrtl.fr/definition/determinisme>

EUROPEAN E-JUSTICE; *Prameny práva – Francie* [online], [cit. 2024-04-22],

dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-fr-maximizeMS-cs.do?member=1

LAROUSSE, ENYCLOPÉDIE EN LIGNE, *Code pénal* [online]. [cit. 2024-04-21],

Dostupné z: https://www.larousse.fr/encyclopedie/divers/code_penal/78015

MINISTÈRE DE LA JUSTICE, *Les infractions pénales* [online]. [cit. 2024-04-10].

Dostupné z: <https://www.justice.gouv.fr/justice-france/justice-penale/infractions-penales>

CENTRE NATIONAL DE RESSOURCES TEXTUELLES ET LEXICALES,

Lexicographie du mot "infraction" [online]. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z:

<https://www.cnrtl.fr/definition/infraction>

CHROMÁ, Marta; *O právním překladu převážně vážně*. [online] 2014 [cit. 2024-04-

23]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/o-pravnim-prekladu-prevazne-vazne>

LEGIFRANCE. *Code Pénal* [online]. [cit. 2024-04-22]. Dostupné z:

https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719